

Valiukenas M.
6140 So. Tripp Ave.
Chicago IL 60629

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXXI MARCH - KOVO 14, 1996 Nr. 10

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PRADEDAME SEPTINTUOSIUOS ATKURTOS LIETUVOS METUS

KOVO VIENUOLIKTOJI – MŪSŲ DŽIAUGSMO DIENA

Juozas Žygas

Tą dieną iš Vilniaus pasklidusi žinia ne tik mus, bet ir visą pasaulį nustebino. Nors tos dienos visi laukėme, bet buvo sunku tikėti, kad mums dar teks jos sulaukti. Daugeliui mūsų bendrakeleivių jos nebeteko sulaukti!

Mes, chicagiečiai, buvome laimingi, kadangi Jaunimo Centre vyko "Margučio" surengtas koncertas, tad kartu to momento laukėme ir jam įvykus, kartu džiaugėmės. Reikia neužmiršti to, kad ne komunistų partija, bet Sąjūdis vedė tautą į nepriklausomybės atstatymą. Kuomet vasario 24 d. rinkimuose Sąjūdis pasiekė triuškinančią pergalę, prieš komunistų partiją, beveik visiems jau buvo aišku, kad kitas žingsnis bus nepriklausomybės atstatymas. 1990 m. kovo mėn. 11 d. Aukščiausioji Taryba susirinko į savo pirmąją sesiją ir vienbalsiai paskelbė NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO AKTĄ:

"Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė.

Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos Valstybės konstitucinis pamatas".

Tai išgirdęs pasaulis nustebė, kad Lietuva kaip Feniksas prisikėlė. Ne tik nustebė, bet ir išsigando tie, kurie Rusijos "demokratiniais" procesais tikėjo. Jų tarpe G. Bush, kuris į Gorbačiovo skvermus buvo įsikabinęs. Todėl jis ir tapo amerikiečių spaudoje šaržuotojų mėgiamiausia asmenybe. Nereikia stebėtis, kad mažytė Islandija buvo pirmoji, kuri Lietuvą pripažino, o Amerika, kurios simbolis yra Laisvės statula, tebuvo tik 38-oji. Didieji, nors okupacijos ir nepripažino, tačiau bijojo, kad "didžioji ir vieningoji" Rusija nepradėtų byrėti. O Kovo 11-oji ir buvo tas kertinis akmuo, kadangi netrukus prasidėjo imperijos byrėjimas.

Imperija, lyg sužeistas žvėris, dar buvo pavojinga. Medžiotojai gerai žino, kad sužeistas žvėris yra pavojingiausias. Imperija savo aukų paleisti nenorėjo, tad bandė

įbauginti ir naudojo terorą. Pradėjo siausti OMON'o daliniai, prasidėjo lietuviškų muitinių užpuodinėjimai ir blokada. Bet visa tai jau nebepadarė. Nemunas, kuomet ledus sulaužo, yra gaivalingas ir nesulaikomas. Taip ir lietuvių tauta, po sausio 13-tosios ir Kovo 11-osios, nebesulaikoma į laisvę ejo.

G. Bush dar vis patarinėjo, kad reikia derėtis. Jis istorijos eigos nesuprato, todėl tik vienos kadencijos prezidentu tebuvo. Amerikiečių spauda beveik sutartinai lietuvių kovai simpatizavo. Amerikiečiai ypač buvo nustebę, kad lietuviai teroro ar sabotazo veiksmų nenaudojo. Viena iš daugelio atmintų išlikusių karikatūrų yra: "Pelė, maurojanti prieš dramblių". Ir vis tik dramblys tos pelės išsigando ir pradėjo trauktis. Maža beginklė tauta, dainuodama prieš tankus, lyg ta "pelė prieš dramblių" stovėjo. Visiems, kurie tuos vaizdus televizijoje matė, paliko neišdildomą įspūdį. Ši revoliucija skyrėsi iš visų, kadangi romantikų buvo vadovaujama. Tad ir į istoriją ji įėjo romantišku "Dainuojančios revoliucijos" vardu.

ALTO SVEIKINIMAS KOVO 11-osios PROGA

Amerikos Lietuvių Taryba, kuri prieš 56-rius metus buvo sudaryta iš įvairių ideologinių ir politinių organizacijų kovai dėl Lietuvos išlaisvinimo, prisimindama 1990 metų kovo 11 dienos Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą, šia proga pagarbiai sveikina Lietuvos žmones, kovojusius už Lietuvos laisvę ir Nepriklausomybę.

Sveikiname visus Amerikos lietuvius, prisidėjusius prie Amerikos Lietuvių Tarybos ir mūsų Tautos gyvybinių siekių.

Vykdykime dvyliktojo Amerikos Lietuvių Kongreso šūkį: Visi vieningai dirbkime kartu su tauta Lietuvos gerovei!

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

1996 m. kovo 11 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS LIETUVIŲ TAUTININKŲ SAJUNGOS FRAKCIJOS SVEIKINIMAS KOVO 11-osios proga KOVO 11-osios proga

Sveikiname visame pasaulyje gyvenančius Tautiečius su LIETUVOS NEPRIKLAUSOMOS VALSTYBĖS ATSTATYMO 6-osiomis metinėmis.

Tegul mus suvienija ištikimybė ir meilė Tėvynei Lietuvai, tegul mūsų bendri darbai bus skirti Jos gerovei ir ateičiai.

Lietuvos Respublikos Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos nariai:

*Alvydas BALEŽENTIS,
Leonas MILČIUS,
Mečislovas TREINYS,
Kazimieras UOKA*

Vilnius, 1996 m. kovo 11 d.

VALSTYBEI IR TAUTAI

Iš naujo atkurtos Lietuvos Nepriklausomybės šeštuosius metus baigdami, maloniai prisimename tas laimingas ir nepaprastas džiugias dienas, – tautos dvasią bei valstybinį nusiteikimą keliantį, viltį žadinantį laisvėjimo laikotarpį. Ypač 1990 m. kovo 11-oji, kai krito vergijos pančiai ir kilo nauja, laisva, Nepriklausoma Lietuva. Džiaugėsi ir Lietuvoje, ir užsienyje po pasaulį pasklidusi lietuvių tauta, vėl turinti savo valstybę, taigi ir sąlygas kurti jos gerovę, ugdyti tautos kultūrą Lietuvos žemėje ir padėti išlaikyti bei stiprinti lietuvių tarp užsienyje gyvenančių lietuvių.

Visa tai dar ir šiandien giliai išgyvendami, sveikiname Lietuvos valstybę, ją atkūrusią lietuvių tautą, Nepriklausomybės atkūrimo aktą paskelbusios Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos narius – šio akto signatarus, ypač Aukščiausiąjai Tarybai vadovavusį prof. Vytautą Landsbergį. Naujosios Lietuvos statytojams iš visos širdies linkime šalinti kliūtis ir nesutarimus, su nusiteikimu dvasiškai sugrįžti į anuos Vingio Parko saskrydžių, Baltijos kelio laikus ir, kaip tada, iš naujo glaustis prie vienas kito, susikabinti rankomis ir visiems bendrai dirbti Lietuvos valstybės bei Lietuvių tautos gerovei.

Aukščiausiojo palaima telydi Jūsų darbus.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba
Bronius Nainys, pirmininkas

199 m., kovo 11 d.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS SVEIKINIMAS

Kovo 11 – osios – Lietuvos valstybės atstatymo dienos proga nuoširdžiai sveikiname išeivijoje ir Tėvyneje gyvenančius tautiečius.

Lietuva - laisva ir nepriklausoma. Bet yra dar daug negerovių ir tamsūs debesys dar gaubia jos padangę.

Džiaugsmingai švęsdami šeštąsias Lietuvos Valstybės atstatymo metines, užmiršę visus mūsų nesutarimus, sujunkime jėgas bendram darbui, šviesesniai Lietuvos rytojui.

LIETUVOS DEMOKRATŲ PARTIJOS SVEIKINIMAS KOVO 11-osios proga

Gerbiamieji "Dirvos" skaitytojai,

Nuoširdžiai sveikiname Jus visus Kovo 11-osios – Lietuvos valstybės atstatymo dienos proga.

Keista, bet Lietuvoje ši diena dar tik "minėtina" diena. Ji dar nėra valstybinė šventė. Ar dar neatėjo tam laikas, nors tuo klausimu nutarimo projektas Seimo stalčiuose guli jau antri metai? Matyt, dabartinei Lietuvos valdžiai ši diena nėra svarbi.

Tačiau Lietuvos piliečiams Kovo 11-oji – tikra šventė, džiugus penkiasdešimties metų bekompromisinės kovos su okupantu vainikas.

Neškime šį Vasario 16-osios dvasios kupiną vainiką su pasididžiavimu ir tikėjimu šviesia Lietuvos ateitimi sklidinomis širdimis visi lietuviai visuose pasaulio kraštuose.

Pagarbiai

*Saulius PEČELIŪNAS
Lietuvos Demokratų partijos
Tarybos pirmininkas,
LDP frakcijos seniūnas,
Kovo 11-osios Akto signataras*

Vilnius, 1996 03 06

Girdėta iš Vilniaus

R. OZOLAS:

KOALICIJOS BŪTINYBĖ

Seimo narys Romualdas Ozolas ragina visas partijas ištraukti į diskusiją dėl demokratinės rinkimų į Seimą tvarkos nustatymo, nes "jeigu bus išlaikyta dvipartinė sistema, kalba apie diktatūrą bus neišvengiama bet kuriuo atveju". Vasario 29 d. spaudos konferencijoje jis sakė, kad, jo dar nepatikrintomis žiniomis, LDDP ir konservatoriai jau praktiškai susitarė įvesti 7 procentų ribą, kad patektų į Seimą. Jeigu taip būtų nuspresta, į parlamentą patektų, R. Ozolo nuomone, konservatoriai, krikščionys demokratai, galbūt LDDP, kaip rodo sociologiniai tyrimai, Centro sąjunga, Valstiečių partija. Jis apgailestavo,

kad "ir kairė, ir dešinė nori pasilikti prie vienpartinio valdymo tradicijos". Tačiau jis pabrėžė, jog Lietuvoje nebus diktatūros: nei kairiosios, nei dešinėsios, nes "yra jėgų, kurios tam gali pasipriešinti". Remdamasis užsienio lietuvių parama, jis garantavo, kad "tai bus daroma su visa atsakomybe". Seimo narys, sugrįžęs iš kelionės po JAV ir Kanadą, sakė, jog Toronte ir Chicagoje jam pavyko sutelkti "koalicijos rėmimo grupes". Netgi patys konservatyviausi užsienio lietuviai, R. Ozolo nuomone, "vienpartinio valdymo pasirinkimą vadina katastrofišku".

PINIGAI BĖGA IŠ LIETUVOS

Vasario 29 d. per pirmąją savo spaudos konferenciją Lietuvos Ministro Pirmininko poste Mindaugas Stankevičius pabrėžė, kad septintoji Vyriausybė stengsis ir toliau išsaugoti lito stabilumą, vykdydys griežtą monetarinę politiką, imsis priemonių, kad dar labiau būtų pažabota infliacija. Svarbiu Vyriausybės uždaviniu M. Stankevičius pavadino ir antrojo privatizavimo etapo spartinimą. Ruošiamasi aktyviau pritraukti užsienio investicijas, patobulinti kai kuriuos įstatymus. Premjero nuomone, investicijoms skiriamas įmonių pelnas turi būti neapmokestinamas, arba šie mokesčiai turė-

tų būti smarkiai sumažinti. Tai būtų vienas iš būdų sugrąžinti iš Lietuvos "bėgančius" pinigus – šią tendenciją M. Stankevičius pavadino skaudžia problema. Ją sprendžiant, ruošiamasi padidinti lengvatas, įnešantiems pinigus į bankus, imtis kitų priemonių. Vyriausybės vadovas taip pat sakė, kad surenkant pajamas į biudžetą atsiliekama maždaug 40 milijonų litų. Jo nuomone, visų pirma turi būti garantuotas pensijų ir atlyginimų išmokėjimas, grąžintos skolos energetikams, todėl bus siūloma laikinai sustabdyti kai kurių objektų finansavimą iš biudžeto.

NEPAMIRŠKIME KANKINIŲ

Lietuvos vyskupų konferencijos sekretoriatas pakvietė į bendrą darbą – užrašyti ir siųsti atsiminimus apie kankinius, persekiotus dėl tikėjimo. Dvidešimtas amžius pažymėtas didelėmis kančiomis, kurias nešė totalitarinės sistemos, bet jis pažymėtas ir kilnaus pasiaukojimo pavyzdžiais, rašoma ta proga parengtame Vyskupų konferencijos sekretoriato laiške. Artėjant 2000 metų jubiliejui Šventasis Tėvas Jonas Paulius II ragina nepamiršti tų dvasios didvyrių, kurie savo gyvybės auką paliudijo ištikimybę Kristui. Šiame amžiuje ir Lietuvoje buvo daug kankinių, dėl tikėjimo perse-

kiotų Tėvynėje, nužudytų kalėjimuose ar Sibiro tremtyje. Kiekvieno jų ištikimybės Dievui liudijimo pavyzdys yra svarbus ir negali būti užmirštas. Tad Vyskupų konferencijos sekretoriatas ragina atsiliiepti tų kančių liudininkus, prašo užrašyti ir atsiųsti savo atsiminimus. Didžiausios paramos tikimasi iš visuomeninių organizacijų, ypač iš politinių kalinių ir tremtinių, vienijančių likimo brolius ir seseris, patyrusius persekiojimus, sovietinio režimo kalintus už ištikimybę Tėvynei ir tikėjimui. Ne užmirškime savo šventųjų. Jų kančia tegul būna būsimųjų kartų stiprybės šaltinis.

"EUROSPORT" PROGRAMOS- LIETUVAI

"Eurosport" ir Lietuvos kabelinės televizijos asociacija (LKTA) pasirašė sutartį, pagal kurią artimiausius dujus ar penkerius metus per

žemės palydovus bus transliuojama "Eurosport" programa Lietuvai.

(Nukelta į 3 psl.)

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

BARA L. FARRAKHANĄ

Atstovų Rūmuose grupė kongresmenų pateikė rezoliucijos projektą, kuriame smerkiamas judas "Islamo Tautos" vadas Louis Farrakhan, neseniai grįžęs iš ilgos kelionės po Afriką. Jis aplankė 18 valstybių, kuriose nesigailėjo kritikos žodžių savo Tėvynei. Kongreso narys Peter King, respublikonas iš New Yorko, reikalaujamas pamerkti Farrakhan'ą už jo kalbas Libijoje, Irake, Irane ir Nigerijoje, pasakė, kad Farrakhan yra garsiausias Amerikos rasistas, kuriam jau nebeužtenka vietinės amerikiečių scenos, bet kuris užsimanė užlipti ant pasaulinės scenos ir dergti savo kraštą.

Kalbėdamas Chicagoje vasario 25 d., pagerbiant "Islamo Tautos" steigėją Fard Muhammad, Farrakhan pasakė, kad kongresmenas King yra melagis. Niekur jis nesmerkęs Amerikos, visur kalbėjęs apie taiką ir suprantąs, kodėl Kongrese yra pykstančių. "Jūs naikinate pasaulį ir pykstate, nes matote, kad pasaulis slysta iš jūsų nagų", kalbėjo islamo vadukas, kurio susitikimus su Libijos, Irako, Irano vadais transliavo televizija. Jis aplankė ir Sudaną.

Komentatoriai neabejoja, kad Farrakhan keliones su JAV viza buvo apmokėtos kai kurių svetimų valstybių pinigais. Galimas daiktas,

kad ir jo plati veikla Amerikoje susilaukia finansinės paramos. Tuo atveju jam reikėtų užsiregistruoti svetimos valstybės agentu arba lobistu.

Pernai vasario mėnesį panašioje kalboje Chicagoje "Islamo Tautos" vadeiva kalbėjo apie žydų tautą. Jis gyrė jos pasiekimus ir laimėjimus. Antisemitizmas esąs tik paprastas žmonių pavydas dėl to, kad Dievas taip gausiai apdovanojo žydų tautą. Bet esanti ir kita medalio pusė. Yra gerų ir blogų krikščionių, gerų ir blogų musulmonų. Taip esą ir žydų tarpe, nes žydų yra panašių ir velnius. Rothchildas, Europos bankininkas, gyrėsi esąs žydas, tačiau skolino pinigus Adolfui Hitleriui, kalbėjo L. Farrakhan.

Ankstyvesnėse savo pralalbose L. Farrakhan gyrėsi turįs žinių, kad žydai plačiai dalyvavę vergų prekyboje. Ne kartą jis pravardžiavo žydus "kraugeriais", vadino sionizmą "nešvaria religija".

Tarp Amerikos juodųjų gyventojų Farrakhan turi nemažą pasekėjų. Kai jis Washington organizavo "Milijono vyrų maršą", tūkstančiai autobusų suvažiavo iš visų valstijų, tačiau visa programa praėjo ramiai, tvarkingai, be jokių išsišokimų. Savo pagrindinėje kalboje Farrakhan

ragino dalyvius prisiekti, kad jie sieks pažangos savo dvasioje, moralėje, politinės pažiuose, bendravime su kitais "rasės broliais", ekonominiame gyvenime. Jis ragino klausytojus statyti namus, steigti fabrikus, užsiimti bizniu, nemušti žmonių, neteršti savo kūno narkotikais, remti pinigais juodųjų radiją, spaudą, televiziją ir verslą.

Sausio 23 d. "The Washington Post" savaitiniame priede apžvelgiama Farrakhano jaunystė. Jis buvo geras trumpų nuotolių bėgikas, mokėsi groti smuiku pas žydą mokytoją, labai švelnus ir mandagus, žinomas kaip imigrantas iš Jamaikos Louis Walcott. Šio šimtmečio pradžioje Amerikoje įsikūrė apie 300,000 ateivių iš Vakarų Indijos salų. Jie nesimaišė su vietiniais juodaisiais, bet steigė savo parapijas, statė savo bažnyčias ir kurė savo organizacijas. Farrakhan gyveno Bostono Žemutinio Roxbury priemiestyje tarp vietinių žydų. Gavęs sportinę stipendiją Šiaurinės Karolinos mokytojų kolegijoje, buvo geras studentas, tačiau ten susipažino su tuo metu dar labai gyva pietinių valstijų diskriminacija, kuri jį ir pakreipė į neatlaidų juodųjų separatizmą bei neapykantą baltiesiems.

LAISVĘ – KUBAI!

Baltieji Rūmai turi naujų rūpesčių su Floridoje apsigyvenusiais antikomunistais kubiečiais. Jie turi prieš diktatorių F. Castro kovojančias organizacijas, kurios skrenda mažais lėktuvais į Kubos teritoriją ir ten mēto propagandinius lapelius, raginančius nuversti F. Castro valdžią. Du tokius lėktuvus Kubos naikintuvai MIG vasario 24 numušė, nors žinojo, kad juose skrenda civiliai. Prezidentas B. Clinton sugriežtino Kubai taikomas sankcijas. Kuba paskelbė, kad ji gins savo teritorinę oro erdvę ir puls karinius arba civilinius lėktuvus, kurie ją pažeis.

Bus puolami ir laivai, kurie įplauks į teritorinius Kubos vandenius, skelbia Kubos vyriausybė. Su Kuba prekybos ryšius turi daug Amerikos sąjungininkų, kaip, pavyzdžiui, Kanada, kuri importuoja iš Kubos apie 225 milijonų dolerių vertės gaminių kasmet. Kanados eksportas į Kubą siekia 180 milijonų dolerių per metus.

Europos Sąjungos parlamentas sausio mėnesį svarstė santykių su Kuba klausimą. Nutarta, kad ekonominių ryšių pagyvinimas padėtų sugrąžinti Kubą į demokratinį kelią. Po 36 metų diktatūros pačioje Kuboje pasigirdo

žmogaus teisių atkūrimo bei siilgintys balsai. Kelios profesinės organizacijos ir žmogaus teisių gynimo aktyvistai paprašė Kubos vyriausybės leidimo sukviesti Havanoje, remiantis valstybės Konstitucija, platų mitingą, kur būtų išrinkta "Concilio Cubano" vadovybė. Kubos valdžia pasakė griežtą "Ne!" Ne tik nėra leidimo susirinkti, bet Kubos saugumas suėmė apie 30 aktyvistų, tarp jų keturis to judėjimo vadovus. "Amnesty International" tuoj atsiliiepė, reikalaudama paleisti politinius kalinius, gerbti žmogaus teises ir pravesti demokratinius rinkimus.

TRUMPAI

• Po 11 mėnesių pilietinio karo paliaubų britų kariuomenė Šiaurinėje Airijoje vėl pradėjo patruliuoti miestų gatvėse. Belfaste didelę taikos demonstraciją suorganizavo moterys katalikės ir protestantės, reikalaudamos pagaliau užbaigti brolių žudišką karą.

• Rusijos Prezidentas B.

Jelcin oficialiai paskelbė, kad jis – kandidatas į Prezidento vietą. Ta pačia proga Jelcin atleido iš pareigų pašto viršininką, valstybės izdo ministrą, deimantų kasyklų direktorių ir daug mažesnių pareigūnų, kurie nesilaikė jo dekretų ir laužė įstatymus. Stipriausiu Jelcino konkurentu laikomas komunistų

partijos vadas G. Ziuganov.

• Italijos Prezidento paskirtam Premjerui Antonio Maccanico nepavyko sudaryti koalicinės vyriausybės iš 14 politinių partijų. Galimas dalykas, kad teks rinkti naują parlamentą.

(Nukelta į 3 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

"EUROSPORT" PROGRAMOS- LIETUVAI

(Atkelta iš 2 psl.)

"Labai džiaugiamės, kad galime pasiūlyti savo kabelinės televizijos vartotojams geriausias sporto programas, ypač šiais metais, kai gausu įdomiausių sporto varžybų: Europos futbolo čempionatas, Atlantos olimpiada ir kitos", pasakė Eltai LKTA viceprezidentas Juozas Jurelionis. "Eurosport" tinklo Vidurio ir Rytų Europoje val-

dytojas Žakas Reno (Jacques Raynaud) teigia esąs laimingas, kad gali garantuoti ilgalaikį programų transliavimą sparčiausiai besivystančioje kabelinės televizijos Baltijos rinkoje". Lietuvoje kabelinės televizijos asociacija aptarnauja 70 tūkstančių klientų ir tikisi per trejus metus šį skaičių patrigubinti.

AR IŠGELBĖS PAREIGŲNŲ GARBĖS KODEKSAS?

Seimo nario Antano Basako nuomone daugumą dabartinio Seimo narių nebeturėtų būti perrinkti į naująjį parlamentą, nes nevykdė rinkėjų priesakų, atstovavo ne tautai, o įvairioms grupuotėms. Tai jis pasakė vasario 27 d. Seime surengtoje spaudos konferencijoje. A. Baskas tvirtino, kad nuodėmių turi ir valdančiosios daugumos, ir opozicijos atstovai, tačiau tarp pirmųjų yra daugiau ginančių finansinių ar kitokių grupuočių interesus. Kad padėtis pasikeistų, iki

naujų Seimo rinkimų būtina priimti Valdžios pareigūnų etikos kodeksą, kuris įpareigotų kandidatus pateikti viešą ataskaitą visuomenei, atskleisti jų finansinius bei kitus interesus.

A. Baskas į Seimą išrinktas pagal LDDP sąrašą, kuriame atstovavo Lietuvos ateities forumui. Jis – pirmasis, 1993 metais pasitraukęs iš valdančiosios partijos frakcijos. Šiuo metu A. Baskas priklauso Seimo Socialdemokratų frakcijai.

Lietuvos misijos prie JT kronika:

Lietuvos Respublikos patarėja G. Damušytė dalyvavo darbo grupės, kuri rengia Saugumo Tarybos reformą, konsultacijose. Buvo aptarti įvairūs modeliai ir pasiūlymai. Daugiausia diskusijų ir prieštaravimų sukėlė pasiūlymas išplėsti nuolatinųjų narių skaičių arba įsteigti naują tarpinę nuolatinųjų narių kategoriją su rotacijos principu skirstomomis vietomis.

Kovo 1 d. ambasadorius O. Jusys padarė pareiškimą JT Darbo grupėje apie Saugumo tarybos reformą. Jis išreiškė Lietuvos Respublikos pritarimą pasiūlymui išplėsti Saugumo Tarybą. Įgyvendinus šį pasiūlymą, pagerėtų JT narių atstovavi-

mas Saugumo taryboje, pagerėtų šios institucijos veikla. Ypač tai svarbu nedidelėms valstybėms, kurios sudaro daugumą Jungtinėse Tautose

Ambasadorius O. Jusys bei Misijos patarėjas R. Paulauskas dalyvavo 50-osios Generalinės Asamblėjos 101-ajame plenariniame susitikime, kuriame įvyko Tarptautinio Teisingumo tribunolo teisėjų rinkimai vakuojančiai vietai užimti. Šio tribunolo teisėju tapo Parra-Aranguren Gonzalo iš Venesuelos. Jo kandidatūrai pritarė ir Lietuva.

Latvija kartu su kitomis 39 valstybėmis neteko balsavimo teisės JT Generalinėje Asamblėjoje.

• Floridos prokuratūra ištardė ir apkaltino nusikaltėlių grupę, kuri veikdavo Miami Tarptautiniame aerodrome, užpildama ir apiplėsdama užsieniečius turistus. Prieš porą metų 10 užsienio svečių buvo nužudyti. Nusikaltėliams vadovavo 28 metų juodaodis nusikaltėlis. Vasario mėnesį Miamyje paklydęs olandas svečias sustojo gazolino stotyje pasiklausti kelio. Jis buvo nušautas. Prokuroras reikalauja gaudyti narius po 20 metų kalėjimo.

• Jordano karalius pasmerkė Irako pabėgėlių, Saddam Husseinio žentų nužudymą. Karalius pranašauja, kad Irako diktatorius ilgai neišsilaikys.

• Tarptautinis Valiutos fondas pažadėjo Rusijai 10 milijardų dolerių paskolą, kuri bus išdalinta per trejus metus. Šiomet Maskva galės gauti 4 milijardus, tačiau sąlygos – gana griežtos: sumažinti biudžeto deficitą ir infliaciją.

• Kongreso nariai turėjo progą apžiūrėti pasaulyje platinamus padirbtus JAV 100 dolerių banknotus. Jie taip tobulai pagaminti, kad nelengva juos atskirti nuo tikrų.

Rašo Algirdas Pužauskas
(tęsinys iš 2-ojo puslapio)

jų JAV šimtinių. Daug užsienio bankų atsisako priimti šimtaines, nes jos gali būti padirbtos. Atstovų Rūmų bankų komiteto nariai turi žinių, kad netikrieji banknotai spausdinami Irane. Slaptosios JAV žinybos nenori kalbėti apie tų banknotų kokybę ir kilmę.

• Rusijos vykdyta rinkėjų nuomonės apklausa rodo, jog tarp kandidatų į prezidento vietą stipriausiai laikosi komunistų partijos kandidatas Genadij Žiuganov, už kurį žada balsuoti 18%. Antrą vietą yra garsusis nacionalistas Žirinovskij – 10%. Dabartinis prezidentas B. Jelcin ir reformatorius Javlinskij tesurinko po 8 %. Kovo 1 d. savo kandidatūrą iškėlė ir buvęs Sovietų Sąjungos vadas M. Gorbačiovas. Daug rusų kaltina jį, kad jis sugriovęs imperinę galybę su savo "perestroikomis".

• Jungtinėse Tautose Kinija užblokavo Amerikos sumanymą pratęsti Haičio saloje laikomos tarptautinės kariuomenės pasitraukimo terminą. Amerika siūlė laikyti saloje 1,900 kareivių dar šešis mėnesius. Kinija siūlė palikti 1,500 kareivių ir tik trumpesniai laikui. Kinija

yra Saugumo Tarybos nuolatinė narė kartu su JAV, Britanija, Prancūzija ir Rusija. Kinijos diplomatai neslepia, kad jos Vyriausybė labai įsižeidė, kad į Haičio naujojo prezidento Rene Preval inauguracijos iškilmes buvo pakviestas Taivano viceprezidentas Li Juan zu.

• Amerikos respublikonų partijos kandidatai į prezidento vietą varžosi pirminiuose balsavimuose. Milijonierius, laikraščių leidėjas Steve Forbes laimėjo Delaware ir Arizonos valstijose. Buchanan pirmavo New Hampshire, o senatorius Bob Dole laimėjo Šiaurinėje ir Pietinėje Dakotoje.

• Senato teisingumo komiteto debatai apie naująjį imigracijos įstatymą parodė, kad, nežiūrint partinės linijos, yra nemaža opozicija imigrantų skaičiaus mažinimui. Šiuo metu valstybė įsileidžia apie 775,000 legalių imigrantų per metus. Planuojama šį skaičių sumažinti 30 procentų. Nelegalių imigrantų klausimas svarstomas atskirai. Spėjama, kad nelegaliai į Ameriką atvyksta apie 300,000 per metus.

•••••

Praneša Lietuvos Ambasada Vašingtone

MIUNSTERIO PROCESAS

Lietuvos Respublikai buvo atstovaujama kovo 3-5 d.d. Baltimorėje surengtoje Ketvirtosios Vakarų-Rytų konferencijoje, kurioje dalyvavo G-7 ir Vidurio bei Rytų Europos valstybių aukštieji valdžios pareigūnai.

Lietuvai atstovavo Pramonės ir prekybos ministerijos sekretorius A. Pečiulis, Eksperto skatinimo agentūros direktorius A. Šlekys bei Lietuvos ambasados Vašingtone pareigūnai.

Šioje konferencijoje, ku-

ri yra vadinamojo "Miunsterio proceso" dalis, G-7 ir Vidurio bei Rytų Europos šalių ekonomikos, prekybos ir pramonės ministrai apžvelgė ekonomikos reformų procesą, pateikė rekomendacijas, kaip pagerinti Rytų-Vakarų bendradarbiavimą prekybos ir investicijų srityse.

Konferencijoje surengtame Baltimorės verslo forume dalyvavo per 100 verslininkų, kurie pateikė pasiūlymus 21 valstybės delegacijoms dėl investicijų skatinimo ir

verslo sąlygų gerinimo.

Konferencija pasveikino Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Slovėnijos delegacijas, kurios pirmą kartą dalyvauja Miunsterio procese kaip tikrosios narės. Ta proga Lietuvos delegacija atskirai susitiko su JAV Prekybos sekretoriumi Ron Brown. Delegacija taip pat susitiko su kitų valstybių atstovais bei kompanijų vadovais.

Ambasados
spaudos skyrius

VASARIO 16-OJI MASKVOJE

Maskvos lietuviai Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos – Vasario 16-osios 78-tąsias metines pradėjo vasario 17-ąją šv. Mišiomis Šv. Liudviko bažnyčioje, kurias atlaikė Vilniaus arkikatedros klebonas monsinjoras K. Vasiliauskas. Jis trumpame pamoksle tautiečiams patarė savo meilę Tėvynei pradėti paprastai: gerai atlikti savo kasdieninę pareigą, būti pavyzdžiu jaunesniesiems, nes kaip sako liaudies išmintis:

dirbk ir Dievas padės. Tada išsipildys visų troškimas, kad Lietuvos žingsnius lydėtų šviesa ir tiesa. "Tegu ši diena tampa širdies ir proto švente, siekiant Tėvynei Lietuvai dar gražesnės ateities", – šia mintimi baigė savo sveikinimą monsinjoras.

Toliau tautiečių iškilmės vyko Rusijos teatrinio meno akademijos mokomajame teatre. Lietuvos Respublikos Prezidento, Vyriausybės ir Seimo šventinius sveikini-

mus ir linkėjimus perdavė ambasadorius R. Kozyrovičius. Sėkmės, plečiant kultūrinę veiklą tautiečių tarpe, vakaro dalyviams palinkėjo ambasados patarėjas J. Budraitis.

Maskvos tautiečių kultūros draugijos pirmininkė N. Martyniuk, pasveikinusi brolius ir seses liutuvius bei jų svečius su šia šviesa švente, padėjo sveikintiems už gražius linkėjimus.

J. DAINIS

TAUTOS IR JOS ŽEMĖS JUNGTIŠ

*Prof. Mečislovas TREINYS,
Lietuvos Respublikos Seimo narys*

Tautos žemės funkcijos

Kiekviena tauta gyvena istoriškai perimamojoje teritorijoje – TAUTOS ŽEMĖJE, kuri jos nariams atlieka dvi funkcijas. Viena jų – jungties, nes telkia tautą į rišlų vienetą, sudaro terpę visokeriopam (gynybiniam ekonominiam, kultūriniam, etc.) jos narių bendravimui. Tik tautos žemėje realiai gali būti įgyvendinamas jos tikslas sukurti savo valstybę, tik čia jos nariams galima efektyviai gintis nuo svetimųjų fizinės ar dvasinės agresijos, tik savosios žemės konsoliduotoje tautoje nuosekliai ir nenutrūkstamai gali būti ugdoma tautos kultūra, formuojami ir įgyvendinami jos narių bendri siekiai.

Tautos žemė turi ir kitą funkciją – siauresnę ir konkretesnę. Ji daugelio tautos narių pragyvenimo šaltinis, nes žemės biologinės kuriamosios galios, sujungtos su žmonių darbu, sukuria materialias vertybes. Dėl to žemdirbiai visada buvo ir lieka svarbiausi žemės ir tautos jungties subjektai, puoselėtojai ir gynėjai. Nors šioje kasdieniškoje veikloje žemė vertinama pragmatiškai, kaip ir kitos naudą teikiančios ūkio priemonės, tačiau tarp jų žemė yra esmingiausia, viršiausia. Ji vertinama kaip nekilnojamas, niekuo nepakeičiamas ir, svarbiausia, nesunaikinamas tautos turtas. Nors ūkinėje apyvarčioje esanti žemė pirmiausia traktuojama kaip privačios nuosavybės teisės santykių objektas, tačiau VISA TAUTOS ŽEMĖ – tai gerokai daugiau negu atskirų jos narių bei valstybės nuosavybės teise turimų sklypų visuma. Net ir šioje pragmatinėje plotmėje ji vertinama kaip pagrindas orga-

nizuotai tautos narių ūkinei ekspansijai, priemonė tautos ūkinės (ir ne vien ūkinės) veiklos bendrajam visuominiui efektui gauti.

Tautos žemė vis mažėjo

Lietuvių tautos žemių plotas mums žinomoje istorijoje keitėsi, vis mažėdamas. Prof. K. Pakšto apskaičiavimu, Liublino unijos laikais (XVI a.) etninė Lietuva (Lithuania Propria) užėmė maždaug 114 000 km² plotą ("Lietuvių enciklopedija", T.15, p. 436). Vėlesniame istorijos tarpsnyje dalis šios teritorijos gyventojų prarado lietuviškumo bruožus, kalbą, papročius. Į Lithuania Propria paribius atsikėlė daug etniškai svetimų elemento. P. Klimo ir F. Kuršaičio duomenimis Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse (1914 m.) lietuvių etninė erdvė apėmė apie 80 000 km² (ten pat p. 445). Šioje teritorijoje gyvenantys autochtonai (vietomis – tik jų dalis) išsaugojo lietuvių tautinę savimone, aktyviai kovojo dėl Lietuvos valstybingumo atkūrimo bei išlaikymo. Šio dydžio teritorija, sprendžiant Lietuvos valstybingumo problemas, ne vieną kartą buvo tarptautinės teisės santykių objektu, todėl gali būti pagrįstai laikoma dabarties lietuvių tautos etnine žeme. Ją sudaro dabartinės Lietuvos Respublikos teritorija, vakarinis Gudijos pakraštys, Seinų – Punsko kraštas Lenkijoje ir Šiaurinė Rytprūsių dalis (Prūsų Lietuva).

Žemės tauta

Kalbėdami apie tautos žemę, negalime pamiršti ir

jos atvirkštinės – dvejetainės sąvokos – ŽEMĖS TAUTOS. Tai sąvoka, paaiškinanti, kuri tauta turi prigimtine (istorinę) teisę į žemę tam tikroje teritorijoje, pavyzdžiui, valstybėje ar atskiruose jos regionuose.

Jeigu kiekviena tauta gyventų tik apibrėžtoje teritorijoje, kuri sutaptų su tautinės valstybės sienomis, už jų nepalikdama nei savųjų žemių, nei tėvynainių, ir tuo pačiu neturėdama savo valstybės ribose etniškai svetimų elementų bei jų apgyvendintos žemės plotų, tai "tautos žemės" ir "žemės tautos" sąvokos lyg veidrodyje atspindėtų viena kitą, sutaptų.

Deja, tiek pasaulyje, tiek atskirai imant, Europoje, nėra šalių, kuriose žemės tauta gyventų visoje savo tautos žemėje. Daugelyje šalių dalis tautos ir jos žemių yra patekusios į kitų valstybių teritorijas. Dar daugiau, nagrinėjant tautos žemės ir žemės tautos sąveikas, susiduriame su nutautėjusios tautos dalies bei jos apgyvendintų žemių priklausomybės problema. Vienais atvejais šitokios žemės priklauso tai pačiai tautinei valstybei, kur gyvena tautinę savimone ar tik kalbą praradusi tautos dalis. Kitais atvejais šios žemės priklauso kitoms šalims, kur pateko savimoniška ar jau asimiliuota tautos dalis. Dar labiau problema susikomplicuoja, kada bandoma nustatyti tautos žemės priklausomybę, jeigu čia praeityje (tegu ir netolimoje) gyvenę autochtonai iškeldinti, ištremti, išsklaidyti po ki-

tas šalis, o žemė atitekusi kitai valstybei, kuri ją apgyvendino svetimais etniniais elementais.

Visus šiuos klausimus nagrinėti – būtina. Ir ne vien tik istorinės tiesos suradimui (kas taip pat labai svarbu), bet ir savosios tautos ateities modeliavimui bei ugdymui.

Valstybės tauta

Sprendžiant tautos ir žemės santykius, reikia išsiaiškinti ir VALSTYBĖS TAUTOS sąvoką. Tiesa, ši sąvoka reikšminga, nagrinėjant tik daugiatautes, konglomeratines valstybes, nes vientautėse valstybėse žemės tauta būna identiška valstybės tautai. Dabartinėje Lietuvos Respublikos teritorijoje žemės tauta – lietuviai yra tuo pačiu ir valstybės tauta. Kiti Lietuvos Respublikos piliečiai nelietuviai čia neturi savo etninių žemių.

Visai kitaip yra šalyse, kur savo etninių žemių teritorijose gyvena dvi, trys ar net dešimtys tautų. Pavyzdžiui, Belgijoje valstybės tauta yra belgai, kurie susideda iš dviejų žemės tautų – flamandų ir valonų. Dar daugiau žemės tautų jungė Jugoslavija ir ypač Rusija. Pastarojoje valstybės tauta yra rusiečiai (rossijane), o žemės tautų – gausybė. Šalia etninių rusų (gyvenančių tiek savo tautos etninėse žemėse, tiek ir susimaišiusių su kitomis tautomis jų žemėse) savo etninėse žemėse gyvena totoriai, baškirai, jakutai, čečėnai, kal-mukai ir dar dešimtys kitų.

Esminis skirtumas tarp žemės tautos ir valstybės tau-

tos yra tas, kad žemės tautos, kaip ir tų tautų apgyvendintų etninių žemių, be visų jos narių laisvo, teisėto apsisprendimo (referendumo, plebiscito ir pan.) jokiai svetimai jėgai nevalia skirstyti ar skaldyti. Tuo tarpu valstybės tauta, kaip ir daugiatautės valstybės žemė, gali būti daloma, nereikalaujant visos valstybės tautos sutikimo. **Kiekviena į valstybės tautą įeinanti etninė tauta turi prigimtine teisę būti savarakiška ir kurti savo nacionalinę valstybę.** Dėl to prievartos ar apgaulės būdu susikūrusios daugiatautės imperijos ar kitokie tautinių žemių konglomeratai, veikiant tautų apsisprendimui (taikiam siekiui ar ginkluotai kovai) anksčiau ar vėliau subyra. Dėl šitokių priežasčių subyrėjo Senovės Romos imperija. Naujosios istorijos laikais iširo Austro-Vengrija bei Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Olandijos, Belgijos ir kitos kolonijinės imperijos. Joms sklaidantis, visos arba dauguma etninių tautų išėjo iš imperinės valstybės tautos, kartu "išsinešamos" ir savo žemę.

Komplicuitesnę padėtis su paskutiniąja imperija – Rusija. Tiesa, oficialiai Rusijos imperija subyrėjo 1917 metais, tačiau bolševikų valdžia kruvino teroro pagalba sugebėjo savo rankose išlaikyti daugumą "rusiečių" ir, aneksuodama jų teritorijas, sukurti naujo tipo bolševikinę imperiją – Sovietų Sąjungą. Pastaroji subyrėjo mūsų dienomis ir ta proga keletas tautų (jų tarpe ir pabaltijiečiai) atkūrė savo nacionalines valstybes. Tačiau Sovietų Sąjungos teisių paveldėto-

(Nukelta į 5 psl.)

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS FRAKCIJOS PAREIŠKIMAI

Dėl Seimo veiklos, blogėjant socialinei būklei Lietuvoje

Lietuvių tautininkų sąjungos frakcija ne kartą kalbėjo apie darbininkų, žemdirbių, pensininkų, bedarbių ir netgi dalies inteligentijos didėjančią skurdą. Tokia būklė liudija apie vis aštrėjančią ir jau tapusią itin pavojinga valstybei socialinę nelygybę. Susitinkant su rinkėjais, vis dažniau tenka išklausti beviltiškai skaudžius skundus, pajusti didžiulį nepasitikėjimą valdžia, nusivylimą ir net pyktį. Žmonės vis dažniau reikalauja, kad Seimas daug daugiau dėmesio skirtų ne politiniams ginčams, bet socialiniams reikalams (darbui ir dirbančiųjų apsaugai, verslui), būtų, žemės bei kitiems kasdieniniams klau-

simams nagrinėti. Tokioje veikloje geriausiai atsiskleidžia visa didžioji politika, išryškėja Seimo, Vyriausybės ir Prezidento darbo rezultatai.

Net dvidešimt suvargusių, sunkių rūpesčių prislėgtų žmonių kreipėsi į mane tik per vieną šių metų sausio 26 d. popietę Kėdainiuose. Gyventojai dažnai nesuvokia, kas kaltas dėl jų nelaimių. Jie labai dažnai painioja Seimo, Vyriausybės, savivaldybių ar net seniūnijų funkcijas, nepajėgia demaskuoti eilinių valdininkų, kurie savo nerangumą ar nenorą padėti žmogui teisina neva prastu įstatymu.

Žmonėms visai nesvar-

bu, kurioje Seimo pusėje sėdime: kairėje, dešinėje ar viduryje. Jie iš mūsų vieno-dai reikalauja atsakomybės ir vienodai mums priekaištuoja už nepadarytus arba blogai padarytus Seimo, Vyriausybės ar bet kurios kitos valstybinės institucijos darbus.

Manau, kad jeigu visi 140 Seimo narių nors kartą per mėnesį tą pačią dieną susitiktų su norinčiais į juos kreiptis žmonėmis, Seimo darbas greitai pagerėtų. Tad siūlau: skelbkime nors vieną mėnesio dieną SEIMO NARIŲ PRIVALOMO PRIĖMIMO DIENA, o paskui aptarkime išgirstas mintis, pasiūlymus bei kritiką specialiaame posėdyje.

Dėl išlaidų Seimo narių komandiruotėms į užsienį 1995 metais

Pagal Seimo kanceliarijos Finansų skyriaus pateiktus duomenis 1995m. Seimo narių užsienio komandiruočių išlaidos sudarė 909,023 Lt, t.y. vidutiniškai 6,493 Lt kiekvienam Seimo nariui. Tačiau 38 Seimo nariai nebuvo komandiruoti į užsienį ir jokių lėšų nesunaudojo. 28 Seimo nariai buvo ypač dažnai komandiruojami, nors jie ir nepilnai atstovavo Seimo politines jėgas. Todėl pagal išvykų į užsienį skaičių Seime susidarė privilegijuotųjų ir eilinių "kastos".

O gal lėšos, skiriamos Seimo narių kelionėms, priklauso nuo to, ar jie yra "eu-

roentuziastai", ar "euroskeptikai"? Taip manyti verčia skaičiai. Pavyzdžiui, vienam Krikščionių demokratų partijos frakcijos nariui komandiruočių išlaidoms padengti reikėjo 7,583 Lt, Socialdemokratų – 7,385 Lt, Demokratinės darbo partijos – 7,023 Lt, kai tuo tarpu vienam Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos nariui teko vos 472 Lt.

Gal būtų galima priekaištauti, kad neverta skaičiuoti Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininko K. Bobelio (61,192 Lt), jo pavaduotojo A. Griciaus (77,250 Lt),

(Nukelta į 5 psl.)

TĖVYNĖS PADANGĖJE

PAREIŠKIMŲ LIETUS

Dr. Jonas JASAITIS

Apie smarkų lietuvių Lietuvoje sakoma: "Pila kaip iš kibiro". Taip galėtume pasakyti ir apie šūsnį pareiškimų, pasipylusių iš Lietuvos Seimo. Konservatoriai net sušilę įrodinėjo, kad jie visai nenorėjo įžeisti užsienio valstybių diplomatų, surūšiuodami juos į "eurosajungiečius" ir "nesajunginį elementą". Mat paaiškėjo, kad V.Landsbergio pokalbis su diplomatais turėjo dvi užplanuotas dalis: iš pradžių "su visais", o paskui - su "pageidaujamais draugais". Tarp nebepageidaujamųjų atsidūrė ir Lietuvos kaimynai.

Žinoma, galima išreikšti apgailėstą, jog buvau "ne taip suprantas". Galima piktintis, kad kažkas tyčia "išpučia incidentą". Galima net kategoriškai pareikšti, kad į šį nemalonų atsitikimą įvėlti "partiniai sąjungininkai" krikdėmai yra niekuo dėti, nes ir patį susitikimą su diplomatais ne jie organizavo, o tik buvo pakviesti kartu pasėdėti, taip sakant, solidarumui pademonstruoti.

O juk reikėtų tik vieno paprasto dalyko: nuoširdžiai pripažinti, kad pasielgta, švelniai tariant, nelabai išmintingai, kad savęs pervertinimas ir arogantiškas požiūris į kitus jau ne kartą prie rimtų bėdų yra privedęs.

Vos kelioms dienoms praėjus Lietuvos Centro sąjungos vadovas R.Ozolas rimtai perspėjo apie "didžioliomis" save tebevadinančių partijų užmačius pakeisti rinkimų įstatymą, įvedant 7 procentų barjerą. Kilo nemenkas

triukšmas, pasipylė paneigimai ir kaltinimai.

Daug kartų gausiausiai Seime atstovaujamų grupių atstovai su nelepiančiu susierzinimu sutikdavo bet kurioms nepriklausančių jėgų veiksmą. Ir visai nesvarbu, kas tai bebūtų: itin reikšmingo įstatymo projektas, pareiškimas ar net paprasčiausias klausimas Vyriausybės atstovui. Atvirai kalbant, toks nepasitenkinimas dažniau pasigirdavo, deja, dešinėje salės pusėje. Ir ko tik nebuvo griebtasi, pradedant ironiškais replikomis, straipsneliukšiais apie tariamai "krypstančius į kairę", baigiant ultimatyviu reikalavimu likviduoti politinę partiją: "Arba su mumis, arba išnykite!" Nuo pat nesėkmingai susiklosčiusių rinkimų į Seimą iki šiol "didieji dešinieji" taip ir neprisiruošę rimtai išanalizuoti padarytų klaidų, nenukrypdami į antiracilius dalykus arba "tautos kaltės" ieškojimus. Ligi šiol neatsakyta, kodėl taip lengvabūdiškai sugriautas Sąjūdis ir iššvaistytas milžiniško tautos pasitikėjimo avansas. Kodėl pralaimėjo ir "prezidentinis" ir "ekonominis" referendumai, kokią žalą atnešė "laikiniųjų administracijų" skyrimo vėjus, pseudožaliųjų isterika ir daugybė kitų tarsi tyčia pakištų kvailysčių? Ką davė miklialie-

žuvių apsišaukėlių ir diletantų skyrimas ministrais, vicepremjeriais ir kitais atsakingais pareigūnais? O svarbiausia, kodėl ne itin gausios mūsų valstybės jėgos nesutelktos svarbiausiems uždaviniams spręsti? Veikla, primenanti Brauno dalelių judėjimą mėgintuvėlyje, negalėjo nei šiek tiek neišvengiamo smukimo sulėtinti, nei naujų galimybių atskleisti. Vargas tam, kuris moka tik veidrodį kaltinti.

"Guliveriai" į R.Ozolo pareiškimą atsiliepė taip žaibiškai, tarsi kažkas būtų surikęs: "Vagie, kepurė dega!" LDDP jai būdingu treniruotų "propagandistų ir agitatorių" stiliumi suriko, kad "tokie išsireiškimai žeidžia partijos narių, aktyvistų bei politikų garbę". Gruputė, niekaip negalinti išsipainioti iš vis smarkesnių finansinių skandalų, iklampinusi valstybę į fantastiškų skolų ir visiškos ūkio suirutės liūną, jau gal nė pati nebesuvokianti savo padėties tragikomiškumo, dar vis bando apie savo garbę kalbėti. Penkiasdešimt metų klausėmės apie "partinius aktyvistus". Gal jau gana, ponabičiuliai?

Dėdėpistų demagogija apie aukščiausią partijos demokratiškumą ir priešrinkiminis cinizmas jau nicks nebestebina. Tačiau

kodėl taip pašoko konservatoriai, lyg katė, kuriai kažkas uodegą primynė? Kodėl taip inirtingai dievagojasi, jog niekada į jokių sandėrius su LDDP eiti nesirengia? Argi reikėjo taip panikuoti, kai kažką "nerimto" pasakė mažosios partijos atstovas? Jeigu jau esi toks didelis, tai nekreipk jokio dėmesio.

Bet paaiškėja, kad "neklįstančiųjų" susierzinimas dėl "mažiukų" veiklos vis didėja. Užuo sustojus ir ramiai apgalvojus, kad didelis būrys ir į didelę bėdą gali patekti, bandoma imantriais aforizmais arba pseudomoksliskais išvedžiojimais bet kokią kitą nuomonę atmesti. Ryškiausias tokios arogantiškos taktikos pavyzdys: nuostabus konservatorių ir LDDP pažiūrų sutapimas, puolant keisti Lietuvos Konstituciją. Kokiais tik epitetais neapdalino skuboto keitimo priešininkus "Lietuvos aidas", kokiais tik užkeikimais nepalydėjo kiekvieno jų žingsnio? Tik ar tikrai teisingi ir teisėti šie kaltinimai?

Ir jau visai nebejauku darosi, kai vienas iš konservatorių vadovų ima kartoti sovietinės propagandos nuvalkiotus šampus apie diktatūrą, autoritarinį režimą, tariamai buvusį tarpukario Lietuvoje. Dar gražiau, kai kitus kaltinant autoritarizmu,

sviedžiama frazė, kad "efektyvią valdžios sistemą sukuria tik stiprios (suprask: didžiosios) partijos". Demokratija čia jau nė nebekvepia.

O gal reikia priminti, kaip "demokratiškai" didieji dešiniausieji atstovus į eurosajunginę instituciją rinko? Iš tikrųjų, "objektyvesnės" argumentacijos ir didesnės "tolerancijos" pavyzdžių vargu bau ar kas besurastų.

Taigi, bravo R.Ozolai! Matyt, tikrai ant mylimiausios nuospaudos užmynei, jei tokios reakcijos susilaukei. Dabar jau ne tiek svarbu, buvo ar nebuvo rengiamas "gešėftas" dėl to septynių procentų barjero. Svarbiausia, kad tokio sandėrio išsigynus, praktiškai nebeįmanoma prie jo vėl sugrįžti. Nors ką gali žinoti... Kaip toj dainoj: "Čia Lietuva, čia lietūs (pareiškimais) lyja".

Žinoma, Seime per pastarąsias dienas nuskambėjo ir tokie pareiškimai, kuriuose apie itin aktualius visai Lietuvai dalykus kalbama. Tai perspėjimas M.Stankevičiaus vadovaujamai Vyriausybei (liežuvis niekaip neapsiverčia jos vadinti naująja), kad nebūtų tęsiama korupcinė politika. Tai reikalavimai galų gale rimtai užsiimti aferos dėl 10 milijardų dolerių kreditinės linijos tyrimu. Tai ir bandymų kurti Lietuvoje "eksteritorinį" Rusijos tranzito koridorių demaskavimas. Dėmesio nusipelnė ir Lietuvos tautininkų sąjungos frakcijos išsakyti dabartinės Seimo veiklos vertinimai.

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS FRAKCIJOS PAREIŠKIMAS

(Atkelta iš 4 puslapio)

ar šio komiteto narių A. Saudargo (51,367 Lt), E. Zingerio (28,976 Lt), V. Plečkaicio (15,800 Lt) ir kitų jų kolegų, "laužiančių" vartus į Europą, komandiruočių išlaidų. Bet vargu ar galima pateisinti tokias dažnas, ilgas ir, aišku, brangias kitų komitetų narių keliones, kai ir Lietuvoje, darbo buvo pakankamai. Kažin ar atsipirko Seimo narių J. Poželos (29,404 Lt), A. Nesteckio (25,303 Lt), J. Pangonio (25,065 Lt), A. Kairio (23,138 Lt), F. Kolasausko (21,352 Lt) kelionės?

Dar Aukščiausioje Taryboje, grįžę iš užsienio komandiruočių, deputatai rašydavo ataskaitas, su jomis supažindindavo komitetus ir frakcijas, ruošdavo rekomendacijas ministerijoms. Šiandien Seimo nariai savo kolegų ataskaitų apie atliktus darbus

užsienio komandiruočių metu nemato. Todėl ir kyla pagrįstas klausimas: ar iš tikrųjų visos 1995 metų Seimo narių komandiruočių buvo dalykinės ir būtinos? Manome, kad ne. Ar tai gali kas paneigti?

Kad būtų taupomos valstybės lėšos, Lietuvos tautininkų sąjungos frakcija Seimo valdybai siūlo:

1. Kiekvienam komitetui ir kiekvienai frakcijai nustatyti lėšų limitą, skirtą komandiruočiams;

2. Komandiruočių išlaidas apmokėti, tik pateikus patvirtintas ataskaitas, su kuriomis galėtų susipažinti Seimo nariai.

Lietuvių tautininkų sąjungos
frakcijos seniūnas
Dr. Leonas MILČIUS
(sutrumpintai)

TAUTOS IR JOS ŽEMĖS JUNGTI

(Atkelta iš 4 puslapio)

jā – vadinamoji Rusijos Federacija pasiliko iš esmės imperiniu konglomeratu, "nedalomumo" varžtuose dar tebelaikanti dešimtis tautų, nesisikaitydama su jų siekais tapti nepriklausomomis. Pats charakteringiausias pavyzdys – čečėnų tautos kova dėl laisvės.

Neišspręsti Lietuvos senosios valstybės uždaviniai

Didžiojoje Lietuvos kunigaikštystėje valstybės tauta buvo lietuviai (skiriant nuo etninių lietuvių, juos reikėtų vadinti "lietuviečiais" ar kaip nors kitaip). Greta etninių lietuvių, gyvenusių Lietuvos valstybės branduolyje – Lithuania Propria, valstybės tautos dalimi buvo ir etniniai gūdai, etniniai ukrainiečiai bei etniniai rusai. Visos šios tautos gyveno savo etninėse žemėse.

Po Liublino unijos (1569 m.) Didžioji Lietuvos kunigaikštystė integravosi į dar didesnę politinę ir etninę konglomeratą – Lietuvos ir Len-

kijos valstybę – lenkų dominuojamą imperiją – Žečpospolitą. Pastaroji, kaip tai atsitinka ir kitiems daugiataučiams konglomeratams, XVIII a. pabaigoje subyrėjo. Tiesa, jos skilimą sąlygojo ne tiek etninių tautų noras kurti savo tautines valstybes, kiek stipresnių kaimyninių imperijų – Rusijos, Austrijos ir Prūsijos siekiai išsiplėsti silpnos Žečpospolitos sąskaita.

Tačiau pagrindinė istorinės Lietuvos tragedija buvo ne Žečpospolitos žlugimas, bet kiti gretutiniai dalykai:

1. Lietuva, į Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės teritoriją integravusi didžiulius svetimų etninių žemių plotus, nesugebėjo suvienyti visų lietuvių tautos etninių žemių. Vokiečių ekspansijos erdvėje ji paliko vakarinius lietuvius, kurių didžioji dalis vėliau buvo germanizuota, o dar vėliau – išblaškyta. Ši neįvykdyta senosios Lietuvos valstybės misija šiandien skaudžiai atsiliepia Karaliaučiaus krašto tragedijos atgar-

siais.

2. Žlugus Žečpospolitai, lietuviai nesugebėjo išsaugoti valstybingumo savo etninėje žemėje, kurios Rusijos (ir iš dalies – Prūsijos) buvo aneksuotos. 120 metų priklausomybės svetimiesiems laikotarpis suskaldė lietuvių tautą. Dideli etninių žemių plotai buvo nutautinti, susilpnėjo tautos materialinis ir kultūrinis potencialas. Šio praradimo negatyviosios pasekmės, kurias pagilino ir vėlesnės okupacijos bei aneksijos, skausmingai tebejauciamos ir šiandien.

Prieškario metais prof. M. Romeris (save laikęs lenku, tačiau daug nusipelnęs Lietuvos Respublikai) teisės aktuose vietoje "lietuvių tautos" sąvokos bandė įteisinti "Lietuvos tautos" sąvoką. Pastarąją galima traktuoti kaip "lietuviečius", analogiškai "rusiečiams". Šitoks tautos traktavimas laikas nuo laiko bandomas populiarinti ir mūsų dienomis.

(Bus daugiau)

AMERIKOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS NAUJIENOS

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS POPIETĖ ST. PETERSBURGE

St. Peterburgo Tautinės sąjungos skyriaus ruošta paskaita, įvykusi 1996 m. vasario mėn. 23 d. Lietuvių klubo mažojoje salėje, sutraukė apie 70 telkinio skyriaus narių bei prijauniančiųjų.

Skyriaus pirmininkas Juozas Šulaitis, pradėdamas popietę, sveikino susirinkusius pastebėdamas, kad džiugu matyti savo tarpe svečius: Sąjungos garbės teismo pirmininką ir buvusį Sąjungos Centro Valdybos pirmininką Teodorą Blinstrubą, buvusį Sąjungos Centro Valdybos pirmininką Joną Jurekūną su ponia, Sąjungos Centro Valdybos vicepirmininką Petrą Bučą, Lietuvių Fondo tarybos pirmininkę Mariją Remienę. Be to, tarp dalyvių matėme dr. D. Dėgesį, buvusį "Vilties" draugijos pirmininką su ponia, buvusius skyrių pirmininkus J. Žvynį, A. Šukį, A. Kašubą su poniomis ir A. Jonaitį.

Popietės prelegentas, tautinės minties puoselėtojas inžinierius Jonas Jurekūnas savo kalboje daugiausia palietė sunkią Lietuvos našlaičių ir benamių vaikų dalį. Analizuodamas įvairių Lietuvos vietovių padėtį, pastebėjo, kad daugiausia vargstančių yra rytinėje Lietuvoje. Ten Vyriausybė kažkodėl skiria mažiau paramos bei dėmesio lietuviškoms mokykloms. Jis kalbėjo, kad daug vaikų, neturėdami tinkamų rūbų, mokyklos nelanko. Šiuo atveju ir tėvai nepajėgia jiems padėti dėl nedarbo ir smukusios moralės. Daug gabių vaikų, negalėdami pakęsti tėvų šiurkštaus elgesio ir beviltiškos padė-

Juozas ŠULAITIS

ties, palieka namus ir elgetauja didmiesčiuose.

Ne vienam klausytojui ištryško ašaros, klausantis kruopščiai surinktų faktų apie padėtį dabartinėje Lietuvoje. Galima buvo jausti gilų susirinkusiųjų rūpestį. Gausiais plovimais jie dėkojo prelegentui už tokio visišmo opaus klausimo – Lietuvos jaunimo dabartinės padėties išnagrinėjimą.

Pakviestas Sąjungos Centro Valdybos vicepirmininkas P. Bučas kalbėjo apie mūsų sąjungos veiklą, pastebėdamas, kad kai kurių skyrių veikla silpnėja. Bet yra skyrių, kurių veikla gana stipri. Po ilgesnių bandymų sulaukta "Dirvos" redaktoriaus. "Naujosios Vilties" žurnalas turėtų išeiti dar iki Sąjungos seimo Chicagoje. Dėl tautininkų veiklos Lietuvoje pastebėjo, kad Centro Valdyba remia tiek, kiek galės. Jų norai nepakankamai atsižvelgia į mūsų galimybes. Artėja šeimas Chicagoje, kuris numatys naujas paramos gaires Lietuvos tautininkams bei mūsų Sąjungos veiklos siekius.

Skyriaus pirmininkas padėkojo prelegentui J. Jurekūnui už paskaitą bei P. Bučiui už pranešimą, o susirinkusieji pritarė gausiais plovimais.

Skyriaus pirmininkui pasiūlius, buvo surinkta \$200 Lietuvos našlaičiams paremti.

Oficialiajai daliai pasibaigus, skyriaus pirmininkas pakvietė visus vaišintis poninių paruoštais užkandėliais, kavute ir pasidalinti mintimis apie aktualiausius dalykus.

Popietės metu skyrių papildė 2 nauji nariai. Sveikiname ir laukiame daugiau.

Šia proga negalima nepaminti Lietuvių klubo, kuriame randa pastogę visos lietuvių organizacijos bei dainos ir meno rateliai. Mūsų skyrius jau 14 metų čia dirba ir gražiai sugyvena su kitomis organizacijomis. Mes dalyvaujame jų ruošiamuose renginiuose. Tokiu pat būdu kiti remia mus. Tai – gražus, sveikintinas pavyzdys. Per įvairius renginius suartėjame, geriau suprantame ir kitų organizacijų veiklos siekius. Juk esame vienos lietuviškos šeimos nariai.

Šiam St. Peterburgo Kultūros centrui – Lietuvių klubui vadovauja energingas visuomenininkas Albinas Karnius. Neseniai klubas buvo naujai išdekoruotas ir sutvarkytas. Šiam darbui sumaniai vadovavo Angelė Karnienė su talkininkėmis. Dabar klubas tapo tikrai patrauklia vieta minėjimams, suvažiavimams, koncertams. Linkime Angelei ir Albinui Karniams ištvėmės ir sveikatos jų nuoširdžiam kultūriniam darbe St. Peterburge. Todėl nereikėtų stebėtis, kad ši lietuvių "tvirtovė" vakariniame saulėtos Floridos pakrastyje vis daugiau patraukia tautiečių iš šiaurės. O kas gali nusakyti, kaip seksis dar po keletos metų šiame veikliame lietuvių telkinyje. Čia atsispindi mūsų visų norai ir viltys organizuotai padėti atsikuriančiai Tėvynei ir išlaikyti lietuviybę išeivijoje.

PASIKEITĖ LIETUVIŲ FONDO VALDYBOS PIRMININKAS

STASYS BARAS

Tris metus išdirbęs Lietuvių fondo valdybos pirmininku Stasys Baras, kaip ir numatyta pagal LF nuostatus, užleido savo vietą kitam šio fondo darbuotojui Povilui Kiliui. Gaila, kad dėl nesenai padarytos sunkios operacijos jis negalėjo dalyvauti pareigų perdavimo posėdyje.

Su S. Baru kalbėjomes telefonu. Jis jau grįžo iš ligoninės ir dabar yra savo namuose Čikagos vakariniame priemiestyje Oak Brook. S. Baras pažymėjo, kad, jeigu tik sveikata leis, jis ir toliau darbuosis Lietuvių fonde, nes yra jo tarybos narys. Priminsime, kad S. Baras jau daugiau kaip 20 metų dirba šioje organizacijoje ir dvi kadencijas (po tris metus) yra buvęs LF tarybos pirmininku.

– Lietuvių fondas visada man buvo prie širdies, – pasakė dar ligos patale esantis S. Baras. – Mes turime būti finansiškai stiprūs, kad galėtume siekti užsibrėžtų

tikslių, remti lietuvių kultūrą ir, svarbiausia, švietimą. Su valdyba buvome užsibrėžę sukaupti pagrindinį kapitalą – 8 milijonus dolerių. Ir štai praėjusių metų pabaigoje ši užmoji viršijome. Dabar turime 8,122,905 dolerius.

Į LF ateitį S. Baras žvelgia gana optimistiškai, kviesdamas visus užsienyje gyvenančius lietuvius į talką, siūlydamas jiems tapti naujais nariais, padėti fondui pinigais ir palikimais. Artimiausias LF įvykis – metinis jo narių suvažiavimas, kuris įvyks kovo 30 d. Pasaulio lietuvių centre Lemonte. Čia jau porą metų veikia ir LF raštinė.

S. Baras pernai pavasarį atšventė garbingą 75-ąjį gimtadienį, tačiau dar nesiruošia išeiti į atsargą. S. Baras – buvusį Baranauską – Lietuvoje tautiečiai žino (nors dar gana nedaug) kaip solistą, nes jo dainos skamba radijo bangomis. Tomis dienomis, kai buvo minimas jo gimtadienis, Lietuvos radijas muzikologo Vaclovo Juodpusio vedamose valandėlėse "Tautiečių balsai" du kartus beveik po pusvalandį skyrė šiam žymiam išeivijos visuomenininkui ir dainininkui. Šioje laidoje nuskambėjo ir toks teiginys: "Tokio daininko Lietuva neturėjo ir neturi. Tik gaila, kad jo čia dainuojančio taip ir neišvystė. Jis į Lietuvą atvyksta kaip buvęs legendinis solistas."

Edvardas ŠULAITIS

LB ATSTOVAI VYKSTA Į LIETUVĄ

Kovo viduryje į Lietuvą išvyksta Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvių Bendruomenės komisijos nariai: R. Narušienė, L. Rugienienė, V. Maciūnas ir J. Ardys.

LB atstovų pirmininkas pulkininkas D. Skučas dalyvavo dviejuose Lietuvoje vykusiuose paruošiamuosiuose posėdžiuose kartu su komisijos nariais, atstovau-

jančiais LR Seimą. Pirmoji komisijos sesija numatyta kovo 18-28 dienomis. Jos metu bus aptarta, kokios veiklos tikimasi iš JAV lietuvių diasporos ir ko JAV lietuviai laukia iš Lietuvos. Tikimės išnagrinėti daugelį klausimų, kurie domina išeiviją, ir sustiprinti LB ryšius su Lietuva.

Juozas ARDYS

BALTŲ UNIVERSITETO ĮKŪRIMO PENKIADEŠIMTOSIOS METINĖS

Eugenija BARŠKĖTIENĖ

Nuoširdus ir entuziastiškas universiteto globėjas R.C. Riggle yra pasakęs: "Dabartinio nusmukusio pasaulio laikais, kupiniais neryžtingumo bei negatyvumo, Baltų Universitetas reprezentuoja drąsos bei ryžtingumo užuomazgą".

Baltų Universitetas buvo suorganizuotas bendromis lietuvių, latvių ir estų mokslininkų pastangomis, padedant anglų karinei valdžiai ir UNRR'os pareigūnams 1946 metais kovo 14 d. Hamburge. R.C. Riggle ir Hampton Davis nuoširdžiai rėmė šias pastangas.

Pradžiai buvo gautos apgriautos Hamburgo miesto istorijos muziejaus patalpos. Jos buvo suremontuotos Baltų universiteto organizacinio komiteto pastangomis, išdekoruotos trijų valstybių vėliavomis ir aštuonių fakultetų emblemomis. Gyvenamosioms patalpoms buvo pritaikyti netoliese esantys mediniai barakai, kuriuos vokiečiai pastatė atvežtiems sveikimams gyventi. Paskaitos buvo skaitomos vokiečių kalba, biuleteniai ir mokslo darbai spausdinami angliškai ir vokiškai, posėdžiai su britų

karinės okupacijos pareigūnais bei UNRR'os tarnautojais vykdavo anglų kalba. Atskirų tautų istorija, literatūra ir kalba buvo dėstoma tautinėmis kalbomis. Veikė aštuoni fakultetai: filosofijos, ekonominių ir teisės mokslų, matematikos ir gamtos mokslų, žemės ūkio, medicinos, architektūros ir inžinerijos, chemijos, mechanikos su 24 padaliniais.

Baltų Universiteto valdybą sudarė: prof. F. Gulbis – prezidentas ir trys rektoriai:

(Nukelta į 10 psl.)

MEMORANDUMAS DĖL KARALIAUČIAUS

Vasario 24 d. įvyko ALTO valdybos ir Karaliaučiaus srities reikalų komisijos bendras posėdis. Komisijos pirmininkas dr. Jonas Valaitis pateikė valdybai memorandumą dėl Karaliaučiaus srities, skirtą JAV Pre-

zidentui, projektą. Prie šio memorandumo prijungti atitinkami priedai.

Šiam projektui pritarta. Nuspręsta jį papildyti ir toliau vykdyti pagal numatytą planą. Komisijai už šį darbą pareikšta padėka.

MŪZŲ KARALYSTĖJE

ŽEMAITĖS "TRYS MYLIMOS" KELIAUJA Į SCENĄ

Petras MAŽELIS

Užpakalinėje eilėje iš kairės: Amandas Ragauskas, režisierius Petras Maželis ir Juozas Raibys.
Viduryje: Sigutė Mikutaitytė ir Marytė Kašėtaitė
Prickyje: Ramunė Vitkienė

Los Angeles Dramos Sambūris, gražiai atšventęs savo 40-tąjį gimtadienį, ir kopdamas į sunkius 50-tuosius metus, kruopščiai dirba, norėdamas pristatyti Žemaitės linksmutę 3-jų veiksmų komediją – "TRIS MYLIMAS". Ši komedija parašyta beveik prieš 100-tą metų, bet jos idėja gyva ir šiandien. Ši komedija daug kartų parodyta miestuose ir miesteliuose anais laikais ir pernai – Lietuvos teatruose bei mėgėjų susibūrimuose, minint Žemai-

tės 150-tąjį gimtadienį. Los Angeles Dramos Sambūris nori nuoširdžiai paminėti jos didįjį gimtadienį ir kartu linksmiai pasijuokti su visais Liudvikėlio pokštais, dviejų seserų ir motinos įklimpimu į suktą meilės balą.

Išsivijos kultūrinis veikimas sustojo kryžkelėje, o teatrai, kažkada susibūrę įvairiuose telkiniuose, jau seniai nugaišo. Dramos veikalų pasirodymas scenoje tapo reta šventė. Lietuviškas žodis sustingo, rašytojams dingo no-

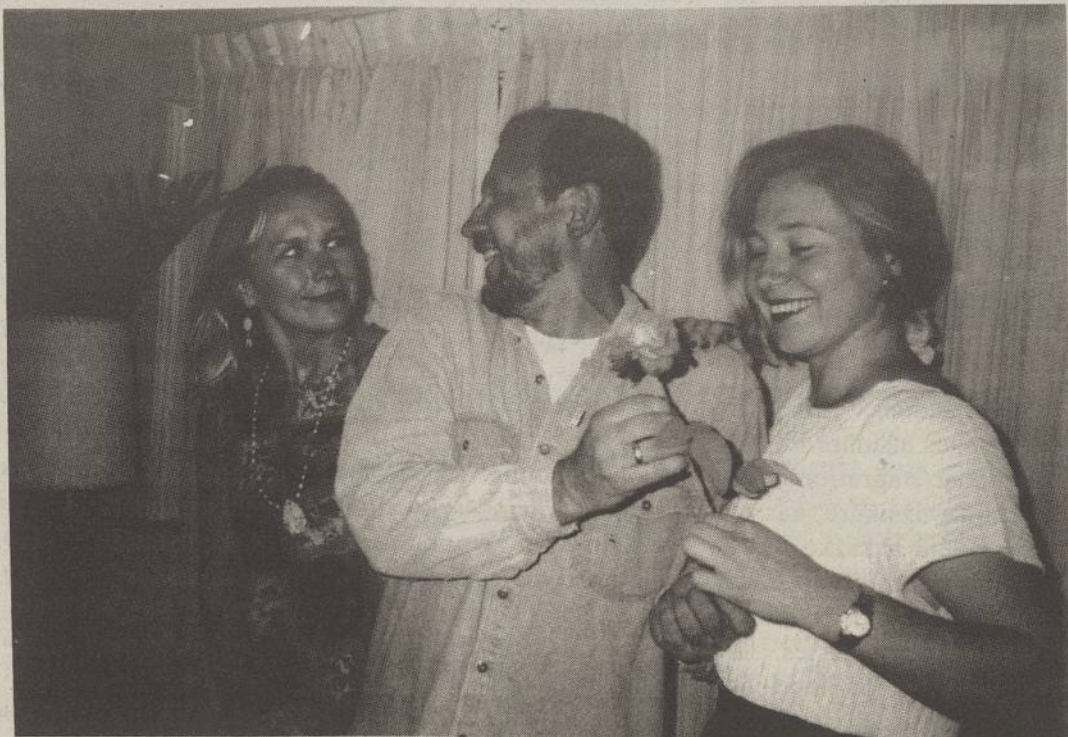
ras scenos veikalus rašyti. Kaip ilgai dirbs Los Angeles Dramos Sambūris – nežinia. Kyla neįtikėtini įtarimai ir spėliojimai. Tiek daug dirbti, tiek daug paaugoti laiko, o vaidinti tik dviejuose spektakliuose! Viską užgniaužia pavojus būti tik "savo parapijos" teatru. Priežastis paprasta: kitų miestų telkiniai – organizacijos, bendruomenė nesiryžta kviesti. Teatras neturi išvykų. Išvykos gi yra tas pagrindinis širdies plakimas. Los Angeles Dra-

Juozas Raibys ir Amandas Ragauskas

Ramunė Vitkienė ir Amandas Ragauskas

Iš kairės: Sigutė Mikutaitytė, Amandas Ragauskas ir Marytė Kašėtaitė

Vladas Šlaitas

IŠ DIEVO MALONĖS

Kiekvieną dieną aš pasitinku su džiaugsmu,
nes niekados nesu tikras,
ar pamatysiu ateinančią dieną.
Ir nors to džiaugsmo nedaug,
ir nors būna dienų,
kai nė lašelio džiaugsmo nebūna,

tačiau kiekvieną dieną aš sveikinu ir džiaugiuosi,
nes yra tūkstantį kartų geriau
pamatyti nors vieną paprastą dieną,
negu jau niekad daugiau šio pasaulio šviesos nematyti.
Galėjo niekad manęs nebūti šiame pasaulyje,
taip pat lygiai ir vėl nebus nei manęs,
anei mano šešėlio šiame pasaulyje,
bet šiandien aš esu ir džiaugiuosi šituo pasauliu,
į kurį atėjau vieną kartą iš Dievo malonės.

mos Sambūris liko paskutinis lietuvių teatras Amerikoje, dirbdamas su savais režisieriais, scenovaizdžio ir rūbų kūrėjais, su teatru mylinčiais vaidintojais.

Džiaugiamės, kad vienintelis Lietuvių Fondas mus paremia ir vertina. Bendruomenės ir organizacijų vadai pagalvokite ir išgirskite tą gyvą, gražią, dabar jau taip

terliojamą lietuvių kalbą. Pasimatykime ir pagerbkime Žemaitę ir jos kūrinių "TRIS MYLIMAS".

Premjera įvyks 1996 m. kovo 23 ir 24 dienomis Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos scenoje. Džiaugiamės, kad Clevelandas jau pakvietė ir Žemaitės "Trys Mylimos" gyvens ir viešės jų scenoje.

Petras MAŽELIS

EGIPTIEČIŲ TAUTOS MENO TURTAI

Henrikas STASAS

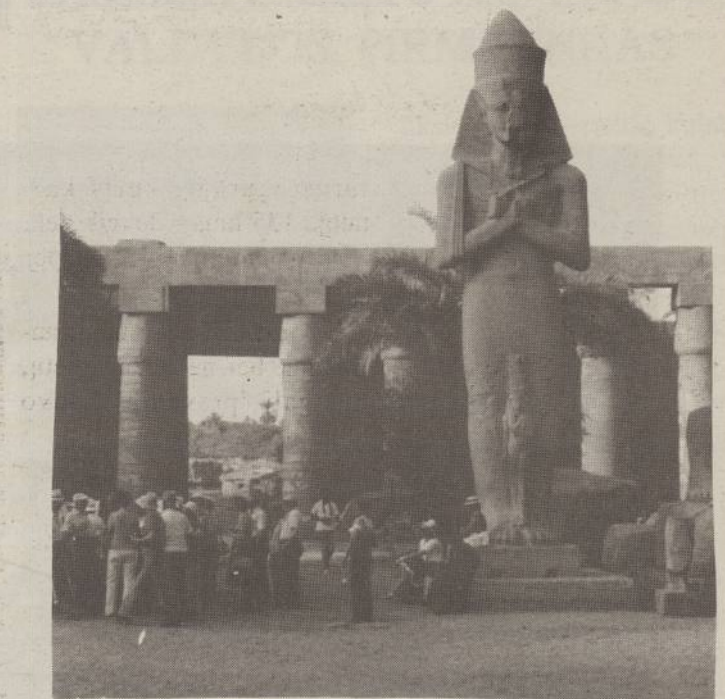
Nuo š.m. vasario 11-osios iki balandžio 14-osios Clevelando meno muziejuje eksponuojami iš Paryžiaus Louvro meno muziejaus atvežti kai kurie senojo Egipto meno kūriniai. Tai įvairios skulptūros, reljefai ir sienų piešiniai. Visi parodoje išstatyti eksponatai atstovauja skirtingus Egipto istorijos periodus bei karalių dinastijas: Amara periodą, Tutankhamono, Ramzio, klasikinį periodą, piramidžių amžių ir paskutinąją dinastiją.

Tačiau prieš aptariant parodoje išstatytus eksponatus,

norėčiau bent trumpai pažvelgti į egiptiečių meną. Pirmiausia tenka pasakyti, kad šis menas nebuvo skirtas menui tikrąja to žodžio prasme. Jo tikslas buvo daugiau dekoratyvinis ir funkcinis, būtent praktiškas, aišku, taip pat ir religinis. Pavyzdžiui, jis buvo skirtas šventyklų dekoravimui, karstų puošimui ir t.t. Be to, egiptiečių menas reiškėsi ir daug siauresnėse formose, negu vėlesniųjų laikų menas: tik skulptūroje, reljefiniame mene ir sienų tapyboje. Tačiau Egipto menininkų bei architektų kū-

riniai gali lygintis su vėlesniųjų laikų meno kūrniais, nes jie pasižymi ne tik savo estetiškumu, bet ir stebuklingu technikos stebuklu, atsižvelgiant į galimybes ir priemones, kurias tada kurdami naudojo. Su ribotomis technikos priemonėmis jie sugebėjo pastatyti milžiniškus šventyklų kompleksus, kaip Dievo Amono šventyklas Kernake, Gyzos piramides bei Karalių slėnio kapus.

Religinis menas buvo išimtinai faraonų žinioje. Jie menininkams duodavo užsakymus ir nurodymus, kurių jie turėjo griežtai laikytis. Taigi menininkai nebuvo laisvi kūrėjai. Egiptiečiai iš prigimties labai konservatyvūs ir nelabai pripažino naujoves. Todėl jų platinis menas be judesio, gana sustingęs. Skulptūrose daugiau sėdimos pozos, rankos daugiau sia nuleistos ant kelių ar ant krūtinės sukryžiuotos. Aišku, tokia laikysena turėjo išreikšti karaliaus rimtį ir au-

toritetą.

Su labai mažomis išimtimis tokie stereotipai matoper visus egiptiečių meno periodus. Tik naujieji amžiai Egipto skulptūroje įnešė šiek tiek naujos dvasios. Egiptas tada praturtėjo, gyveno prabangoje, todėl ir mene atsirado daugiau sudėtingesnių formų. Valdant Amenhote-

pui III, užkariavusiam naujas žemes, skulptūroje iškilo daugiau rafinuotumo. Šventyklos dabar buvo puošiamos ne vien statulomis, bet ir reljefais, nors ir laikantis tam tikrų formaliųjų taisyklių.

(Bus daugiau)

TĄ RYTĄ DANGUJE PASIRODĖ
PENKIAKAMPĖ ŽVAIGŽDĖ

Silvija PELECKIENĖ

Ištrauka iš knygos "Sugriautų namų vaikai"

Baltas dailus Deskė namas Gerdauno (dabar Železnodorožnyj) rajono Elenbrucho kaime stovėjo apsuptas didelių medžių. Aplink driekėsi laukai, atokiau melynavo miškas. Netoli ir Karaliaučius. Nors ten kažkur griaudėjo patrankos, krito bombos, sruvo kraujo upeliai, čia buvo ramu. Motina, atsikėlus anksti rytą, apeidavo ūkį: pašerdavo karves, kiaules, vištas, šunį. Paskui paruošdavo pusryčius ir eidavo kelti Rūtos, Helgos ir Zigfrido. Po sočių pusryčių vyresnieji vaikai padėdavo motinai, tvarkydavo kambarius, prižiūrėdavo mažąjį broliuką. Atrodė, karo apskritai nėra. Jo niekas čia neįtė ir nesuprato. Tik vakarais, susėdę prie stalo, visi prisimindavo tėvą, kažkur toli kariaujančią. Bet dažnai gaunami trumpi laiškeliai juos apramindavo: tėvas gyvas, sveikas. Šeimyna pasimelsdavo ir, padėkojusi Dievui už dar vieną ramią dieną, eidavo miegoti.

Deskė šeima gyveno pasiturinčiai. Gerai prižiūrimas 15 ha ūkis jiems davė viską, ko reikia sočiam gyvenimui. Kiekvienas šioje šeimoje turėjo savo pareigas, žinojo kur ir ką dirbti. Visą atlikdavo stropiai ir sąžiningai. Tėvui išėjus į frontą, namuose motinos žodis buvo šventas. Taip jie buvo mokomi nuo mažų dienų. Ir tas stropumas vėliau visiems praverė sunkiomis gyvenimo dienomis.

1942 metais tėvas grįžo į namus gydytis po sužeidimo. Džiaugėsi vaikai jo sulaukę, palengvėjo ir motinai, nes

pasveikęs jis ėmė rūpintis visais ūkio darbais. Tačiau šeimos idilė truko neilgai: tų pačių metų rudenį tėvas vėl buvo paimtas į frontą. Motina labai pergyveno. Dar sunkiau buvo dėl to, kad laukėsi kūdikio. 1943 metų gegužės mėnesį gimė Karlas. Po sunkaus gimdymo motina sirgo. Tėvas parvažiavo trims savaitėms, o motinai atsigavus vėl išėjo į karą. Po kiek laiko grįžo paskutinį kartą. Apėjo ūkį, ilgai kalbėjo su vaikais, džiaugėsi mažuoju Karlu. Netrukus visi išlydėjo jį į stotį, gaudžiai atsisveikino. Verkė vaikai, motina žiūrėdami į nuvažiuojančią traukinį: visi jautė artėjančią nelaimę. Netrukus atėjo laiškas, kuriame tėvas rašė esąs kažkokiam dideliame Rusijos miške apsuptas su visu būriu ir vienas Dievas težino, kas bus toliau.

Vėliau šeima gavo pranešimą, kad tėvas dingio be žinios.

Taip viliantis, kad tėvas gal sugrįš, atėjo 1945 metai. Vieną ankstyvą vasario rytą į duris pasibeldė du Reicho armijos kareiviai. Motina ir vaikai išsigandę laukė, ką jie pasakys.

– Reikia trauktis iš čia. Pasiimkit būtiniausias daiktus. Mes padėsime. Kaime negalima pasilikti, nes artėja frontas.

Motina kurį laiką žiūrėjo sustingusiomis akimis į kareivius, paskui ėmė raginti vaikus nešti patalynę, šiltus rūbus, maistą į vežimą. Pakrovę ratus išvyko. Tada dar nežinojo, kad visam. Į namus daugiau niekada nesugrįžo, nes kaimo paprasčiausiai neliko. Jis buvo sugriautas, sudegintas, o du senukai, nenorėję palikti savo namų, buvo nušauti.

Nuo tada prasidėjo Deskė šeimos kančių kelias.

I

Susijaudinę, sutrikę kaimo žmonės atsidūrė Pr. Eulau (dabar-Bagratišovsk). Kas laužą užsikūrė, kas ratuose gulėjo ir kažko laukė. Netoliese sprogino bombos, kaukė katiušos, dangų laizgė gaisrų pašvaistės. Išaušus rytui ir kiek apimus sprogimams, žmonės parago trauktis toliau. Iki miestelio reikėjo eiti per didelę pelkę. Atrodė ji tokia rami, tyli. Pernelyg tyli. Žmonės dvejojo, tačiau staiga netoliese sprogo granatai, puolė į ją. Šalia Deskė vežimo važiojo kaimynų šeima su šešiais vaikais. Tik pravažiavus keletą metrų, pradėjo kristi netaikliai mėtomos granatos. Jos sprogino netoliese, apibėrėdamos vaikus ir arklius žemėmis. Išsigandę arkliai muistėsi, veržėsi į

priešais esantį miškelį. Tik ką buvusi tokia rami pelkė virto tikru pragaru. Netoliese sprogusi granata vienam kartu bėgusiam prancūzui nutraukė koją. Motina greitai užveržė žaizdą, užsiimetė jį ant pečių ir nubėgo žaižaruojančia skeveldromis pieva. Vaikai, nešini manta, bėgo iš paskos, nes vežimas, kliudytas skeveldros sulūžo, o arklys krito. Mažąjį Karlą nešė Rūta.

Miškelis artėjo. Pirmiesiems įbėgus į jį driokstelėjo sprogimas. Apibėrta žemėmis, uždususi ir sulinkusi nuo sunkios naštos, į miškelį įpuolė ir motina. Čia stovėjo vokiečių armijos lauko virtuvė, būriavosi nemažai žmonių. Kareiviai paėmė slaugyti sužeistąjį, o atėjusiuosius apramino, pavalgydino ir įrengė laikiną slėptuvę, kurioje prisiglaudė ir Deskė šeima.

Frontas artėjo, ir pabėgėliai patraukė Pillau (dabar-Baltišk) link. Čia dauguma puolė į pasirususį išplaukti laivą. Sulipo į jį ir gausi Deskė kaimynų šeima, nemažai kitų pažįstamų. Juos vijo ateinančios sovietų armijos baimė. Kaimynė, pamačiusi ant kranto stovinčią Fridą Deskė su vaikais, ėmė ją skubinti. Tačiau motina, nujausdama nelaimę, pasakė vaikams:

– Laivas gali sprogti ir

nuskęsti. Ne, mes nelipsime, o keliausime pas tetą, ten gal bus ramiau.

Rūta, apsikabinusi broliuką, skaudančia širdele žiūrėjo į nuplaukiantį laivą. Staiga driokstelėjo sprogi mas, laivas kaip žaisluukas skilo perpus ir nugrimzdė. Nuskendo visi – vaikai, seneliai, moterys, sužeistieji.

Išsigandusi Frida Deskė persižegnojo, čiupo vaikus ir nuskubėjo į geležinkelio stotį. Palaukus porą valandų, atvažiavo traukinys, ir jie šiaip taip išgrumdė. Išlipo mažoje Rauschen (dabar-Svetlogorsk) stotelėje. Čia gyveno motinos sesuo. Ji giminaičius priėmė nuoširdžiai, pamaitino. Suaugusieji kalbėjo apie frontą, sprogimus, žuvusius draugus ir gimines. Sesers vyras tikino save ir kitus, kad sovietai jo nelies, nes jis esąs komunistas. Taip laukdami ir baimindamiesi išgyveno keletą dienų. Be Deskė, čia apsistojo dar kelios šeimos.

Kai pamatė per lauką ateinančius pirmuosius sovietų kareivius, visi iš siaubo sustingo. Tik motinos sesers vyras išpuolė priešais šaukdamas: "Aš – komunistas, aš jūsų laukiau". Kariškis odiniu švarku priėjo prie jo ir liepė vesti į vidų. Tą vakarą kareiviai jiems nieko nedarė.

Kitą rytą, sekmadienį, visai šeimai sėdint prie pusryčių stalo ir meldžiantis, į kambarį įėjo tas pats kariškis odiniu švarku ir parodė į motiną.

(Bus daugiau)

Nei rimtai, nei juokais

JŪROS AGURKAS

Vladas Vileckis

jūros agurkas, kuris kainuoja 135 litus. Beveik tiek, kiek pensininkas gauna per mėnesį.

Azartiniai žaidimai draudžiami, bet netrūksta vietų, kur gali "pravėdinti" savo dolerius.

Kauno turtuoliai nepasitenkina vien Kaunu ar Vilnium. Legaliai ar nelegaliai keliauja į užsienį ištaigingai ir egzotiškai pagyventi.

Kauno dičturčiai mėgsta labai geros veislės šunis ir juos importuoja iš užsienio. Labai retų veislių. Nenuostabu. Juk šuo yra geriausias žmogaus draugas, tad dičturčiams reikia atitinkamo jo padėčiai draugo. Šiuo atveju – šunelio.

Mums, išeiviams, prikišama, kad mes norime atrasti Kauną tokį, kaip palikome. Žinoma, kad ne. Bet pažanga, aprašoma "Kauno dienoje", nupurto pasibaurėjimu.

Straipsnyje nėra pavardžių. Aišku. Žurnalistas, paskelbęs pavardę, būtų dideliame pavojuje. Amerikos milijonieriai nesislepia. Daugelis paaiškina, kokių būdu pririnko milijonus. Žinoma išskyrus gangsterius. Kauno dičturčiai slepiasi. Tad persasi mintis, kad jų turtai prigrabstyti nedorais būdais.

Labai sudomino tas jūros agurkas, už kurį mokama didelė suma litų. Amerikoje neteko girdėti. Bet ar dėl jo verta apsukinėti ir vogti?

Ir taip tris laikraščio puslapius užima straipsnis: "Jie gali nupirkti visa Kauną". Jis pripildytas žiniomis apie turtuolių išdaigas. Kas sudaro tą baurią grupę? Bankininkai, spekuliantai, mafiozai, politikieriai ir kitokie vagys. Kaip jie sugebėjo per tokį trumpą laiką taip fantastiškai praturtėti? Tik vagonais.

Tie, kurie gyvena tikros nepriklausomybės laikais, nustebę klausia: ar tikrai Lietuvą nepriklausoma? Tarpautinėje plotmėje ji yra nepriklausomų valstybių tarpe. Bet viduje, atrodo, priklauso buvusiems komunistams, kurie stengiasi greit pralobti, politikieriams, sukčiams, ir mafiozams.

Perskačius tą ilgą straipsnį dar žybteli viltis. O gal žurnalistai pridėjo savo fantazijos, kad viskas kvepėtų sensacija? Būtų gerai, jei tik tokia bėda tebūtų.

(Pabaiga)

Išstatymukai, atpažinę savo gimdytoją, ėmė klykti, o drąsiausieji tempė už skvernų, kelnų ar net kaklaraiščio.

– Eikit šalin, bjaurybės neužaugos, ne aš – jūsų tėtis. Man taip liepė. Taip buvo derinama su pačiu Premjeru, Prezidentu ir pačia darbiniausia Frakcija. Kodėl aš vienas turiu kentėti? – visai pasimetęs blaškėsi spykeris.

– Kaip tai ne tėtis? – nusileido vienas išstatymukas.

– Aš tau tuoj padėsiu, pritaikysiu prevecinio sulaikymo mechanizmą. Pasėdėsi kelis mėnesius kartu su manimi, pamils, kaip ir priklauso tikram tėveliui.

– Ne, to niekada nebus! Kur nekaltumo prezumcija? – sukaupęs paskutinius energijos likučius pasipurtė Murkšėnas. Taip pasipurtė, kad...

– Pone Pirmininke, leiskite padėti Jums užsisegti

saugos diržą. Leidžiamės, tuoj pamatysime Vilnių, – stiuardesės balsas buvo švelnus kaip visada.

"Košmaras, kažkoks košmaras... Ne tik degtinės, bet ir kavos nebegaliu gerti. Ir sugalvok tu man seimomedį. O tas Bilius dar man pakuok. Raiba gegute pakuok. Pačioje seimomedžio viršūnėje." Murkšėnas vis negalėjo atsitokėti nuo ką tik patirtų išpūdžių.

LAIKRAŠTIENOS PIETŪS
IŠ TRIJŲ PATIEKALŲ

Oficialioji, "nepriklausomoji" Lietuvos spauda jau senokai lenktyniauja, kuris leidinys išpils daugiau purvo į akis skaitytojams, kuris aprašys daugiau šlykstybių ir geriausiai įtikins, kad mūsų Tėvynėje gyvena tik vagys, melagiai, pasileidėliai ir prievartautojai. Ypač šiam tikslui "tinka" dienos po ką tik praėjusių svarbiausių valstybinių švenčių arba jų išvakarės.

Ilgą laiką šlykstybių gaminime neginčijamai pirmavo "Europa" ir "Respublika". Tačiau šiuo metu nuo "lyderių" nebeatsilieka ir "Kauno diena". Atsiverskime šio storoko (kaip dabar ir Lietuvoje madinga) laikraščio vasario 17 d. numerį. Pačiame matomiausiame pirmojo puslapio kampe – skyrelyje "Akibrokštas" pranešama, kad vasario 15 d. pastebėta, jog iš Prezidentūros sodelio pavogti ... audeklai nuo ką tik pastatytų tarpukario Lietuvos prezidentų skulptūrų. G. Čižinauskaitė minučių tikslumu aprašinėja, kaip atsitiko, kad skulptūras saugoję policininkai nieko nematė. Išvados – pritrūkiančios:

1. "Policijos įsitikinimu, audeklai pavogti dar prieš prasidedant jų budėjimui". Atvykę budėti policininkai "sodelį rado tuščią".

2. "Niekas jiems nepaaiškino, kaip turi atrodyti skulptūros".

Dabar, sako ieškos moteriškės, kuri netoliese vedžiojosi šunį. Tikriausia ji "kažką" matė. Bet kažin ar ką nors pasakys, nes yra išsėdusi už tai, kad ją išbarė atsakingas savivaldybės valdininkas.

Kągi, laikraštienos

"sriubytę" jau prarijome. Verskime "Kauno dieną" toliau. "Antrajam patiekalui" gaunate beveik pusantro puslapio dydžio reportažą – pokalbį su tūlu Algiu GREITAI, besidarbuojančiu "Laisvame nepriklausomame kanale". Arūnas Dambrauskas su pasimėgavimu postringauja: "Negirdėta neregėta laida iškrito tarsi iš dangaus (?) ir purvinomis rankomis ėmė draskyti laką nuo tautos panteono didvyrių".[...] "Šių guminių išsigimėlių paistalai priminė viduriavimą viešoje vietoje".

Pateikiame pokalbio su "tipišku lietuviu" ištrauką:

Korespondentas:

Daugelis žmonių tiesiog negalėjo nepasipiktinti siužetu apie S.Darių ir S.Girėną...

Algis GREITAI:

Kai kurie mano bičiuliai sakė, kad nereikėjo taip apie Darių ir Girėną. Mes tą supratome. [...] Lietuvoje daugybė garbinamų žmonių, kurie to neverti. Pavyzdžiui, yra tokia rašytoja Žemaitė. Daugelis žino, kad tai buvo labai netaalentingas žmogus, gal net grafomanė. Galiu kirsti lažybų, kad ji smirdėjo..., nes buvo apsileidusi, darbo nemėgstanti kaimietė. [...] Žemaitę skaito tik tai mokiniai, o tai daryti juos verčia mokytojai.

K.:

Bet tuo metu dėl objektyvių kultūrinės raidos priežasčių Lietuva negalėjo turėti, tarkim, Putino. Tai buvo adekvati tautos kūrybių galių išraiška...

A.G.:

Čia yra tik tai mano nuomonė. Gal būt ji ir nesmirdėjo. Jos nelaimė yra ta, kad ji brukama per prievartą. Taip

brukamas gali būti tik š...

K.:

Ar esi religingas žmogus?

A.G.:

Esu giliai tikintis. Tačiau Lietuvoje vyrauja ne religija, o bažnyčia, kuri jau seniai su tikru tikėjimu neturi nieko bendra. Aš nematau jokio skirtumo tarp Perkūno garbinimo ir Jėzaus garbinimo. Jokio skirtumo gi nėra. Apskritai geriausiai yra garbinti ufonautus. Taip daug įdomiau. Be to, galima tikėtis juos pagauti... Bažnyčia nepatinka dar ir todėl, kad ten niūru, tamsu. Žmonės ten šliaužioja ant kelių. Jau vien dėl to jiems "viso gero".

K.:

Gal gamtoje jautiesi geriau?

A.G.:

Gamtos nemėgstu. Ji mane vargina. Medžių ošimas siutina...

Ir taip toliau ir panašiai. Bet gal jau užteks to "antrojo patiekalo"? Gal pageidaujate deserto? Jis čia pat – greitimame puslapyje. Pačiame viduryje – turininga prezervatyvų kolekcija ir užrašas: "Kaunas – saugios meilės (mūsų pabraukta - red.) miestas?" Iš šio puslapio sužinosite garsiausią prezervatyvų gamybos firmą, šios produkcijos savybes, spalvas, paviršiaus savybes ir kitus, anot "Kauno dienos", neregėtus negirdėtus dalykus, nukritusius... Ne, iš dangaus tokios vertybės nekrinta, jos brangios ir, aišku, eiliniams neprieinamos.

Spausdinama ir anglų kalbos mokymo "vaizdinė priemonė": jauna kaimietė,

(Nukelta į 10 psl.)

Sveikame kūne – sveika siela

LIETUVIAI SPORTUOJA

PASKUTINĖ VIRŠUKALNĖ

Sekmadienį, vasario 25 dieną, 21.30 val. Lietuvos laiku (16.30 val. Argentinos laiku) alpinistas Vladas Vitkauskas įkopė į Akonkagvos viršūnę Argentinos Andų

kalnyne. Tai aukščiausias Pietų Amerikos kalnas – 6958 metrai. Kopimas į Akonkagvą buvo paskutinis unikalaus "Vėliavos žygio" etapas. Vladas Vitkauskas vienintelis pasaulyje iškėlė savo šalies vėliavą aukščiausiose visų žemynų viršukalnėse. Lietuvos trispalvė jau plazdėjo ant Everesto, Makinlio, Kilimandžaro, Elbruso, Vinsono ir Kosciuškos viršūnių. Po šio žygio Vitkauskas tapo dvidešimt antruoju pasaulio alpinistu, įkopusiu į aukščiausias visų žemynų viršūnes.

"ŽAIBO" SLIDINĖJIMO
VARŽYBOS

Clevelando LSK "Žaibo" 1996 m. slidinėjimo varžybos įvyko vasario 14 d., Brandywine Ski Resort, Sagamore Hills, Ohio. Programoje buvo didysis slalomas pagal NASTAR (National Standard Races) varžybų nuostatus. Varžybos buvo suorganizuotos "Žaibo" slidinėjimo sekcijos vadovo Petro Taraškos iniciatyva. Dalyvavo 9 slidininkai, daugiausia jaunių – jaunučių amžiaus. Buvo tikėtasi daugiau dalyvių, nes Clevelande yra per 20 varžybinių slidinėjimą praktikuojančių lietuvių slidininkų. Vienok, naujojo sekcijos vadovo pastangos suaktyvinti kadaise buvusią gausią ir veiklią slidinėjimo sekciją yra sveikintinas reiškinys.

Techninės pasekmės bu-

vo skaičiuojamos, imant vieną – geriausią pasekmę iš 2-jų ar daugiau nusileidimų. Žaibiečių vietos buvo atrinktos iš bendrų pasekmių. Pateikiame "Žaibo" varžybų pasekmes:

Vyrų klasė (neriboto amžiaus): 1) Vytenis Čiurlionis 22.52 sek., 2) Petras Taraška 23.67, 3) Motiejus Taraška 23.87.

Jaunių klasė (13-16 m. imtinai): 1) Mikas Rukšėnas 25.27, 2) Mindaugas Idzelis 26.72, 3) Pilypas Taraška 28.81.

Jaunučių klasė (10-12 m. imtinai): 1) Paulius Rukšėnas 27.53, 2) Aidas Idzelis 28.13.

Moterų klasėje buvo tik viena dalyvė: Regina Idzeliene 34.43 sek.

A. BIELSKUS

METINIS "ŽAIBO"
VAKARAS

Metinis Clevelando LSK "Žaibo" renginys – "EVENING AT THE RACES" ("Vakaras žirgų lenktynėse") įvyks kovo 23 d., šeštadienį, Lietuvių namuose. Pradžią – 6:30 val. vakaro. Išbandydami savo laimę šiose improvizuotose žirgų lenktynėse, parem-

site LKS "Žaibo" sportinę veiklą. Jūsų laukia kokteiliai, užkandžiai, muzika, šokiai.

Norėdami gauti platesnę informaciją apie šį renginį, skambinkite Vidui TATARŪNUI, tel. 486-7916

"Žaibas"

LAIKRAŠTIENOS
PIETŪS ...

(atkelta iš 9 psl.)

demonstruodama prezervatyvą, klausia ir atsako:

"Without? Without me."

Ar jau sotūs? O gal dar papildomai "užsigardžiumėte"? Paskutiniajame puslapyje rasite tokių priedų:

"Net gėda palyginti: penki lavonai ir tik penki išmušti dantys (televizijos

laidoje ir tikrovėje). Taip, tobulėjimui, kaip sakydavo marksizmo klasikai, ribų tikrai nėra.

Pateikėme Jūsų dėmesiui tik vieną "Kauno dienos" numerį. Kitus, jei patiko, pavartysite patys.

Juozapas DIRVONENAS

BALŲ UNIVERSITETO ĮKŪRIMO
PENKIADEŠIMTOSIOS METINĖS

(atkelta iš 6 psl.)

estų – prof. Dr. E. Opik, latvių dr. E. Dunsdorf ir lietuvių prof. V. Stanka. Universitetas buvo uždarytas 1949 m. rugsėjo 30 d. Buvo 9-semesterai, įmatikuluoti 2006 studentai, pedagogų personalą sudarė 193 asmenys. Universitetą baigė 76 studentai (16 lietuvių, 53 latviai, 7 estai)

Gyvenimo sąlygos buvo sunkios: mediniai barakai – menkai tešildomi, maistas – prastas. Bet dirbta su dideliu entuziasmu. Prof. Biržiška (Redakcijos pastaba: straipsnio autorė nenurodė, apie kurį iš Biržiškų kalbama) taikliai pastebėjo, kad iš Vilniaus baroko patekome į Hamburgo barakus. Užvirė studentiškas gyvenimas, atsikūrė organizacijos, vyko koncertai, sporto rungtynės, šokiai ir t.t.

Kai UNRR'os vadovybėje atsirado universitetui nepalankių asmenų, pradėta trukdyti akademiniam darbui. Įsakyta pašalinti Baltic vardą dėl politinių priežasčių. Buvo užteptas žodis Baltic, barakai, kur gyveno profesoriai ir studentai, pavadinti D.P. Camp. Norėta universitetą pavadinti D.P. Study Center, bandyta paversti jį amatų mokyklą, bet energingos universiteto vadovybės pastangomis universiteto tradicijos: "initium" ir "finis" semestrai, "fuksų" krikštynos, literatūrinės valandėlės, ateitininkai, skautai ir t.t.

Prasidėjus emigracijai, sumažėjo profesorių ir studentų. Universitetas baigė savo dienas ne iš šalies spaudžiamas, bet dėl emigracijos. Kad visų trijų Baltijos tautų gražiai pradėtas darbas nenutrūktų, buvo įsteigtas Baltų tas išliko akademinio lygio ir niekada nenustojo vartojęs Baltų Universiteto vardą.

Pasibaigus dviems semestrams, reikėjo užleisti Hamburgo miesto istorijos muziejaus patalpas, nes vokiečiai ruošėsi testui prieš karą pradėtą veiklą. Buvo surastos patalpos Pinneberge, už 25 kilometrų nuo Hamburgo. Čia įsikūrė lyg universitetinis miestelis. Pastatai buvo pavadinti lotyniškais vardais, o gyvenamos patalpos – Baltijos valstybių sostinių vardais. Čia atgimė visos universiteto Detmolde, Vokietijoje. Vėliau jis perkeltas į Boną.

Paskutinis "finis" semestras įvyko 1949 metų rugsėjo 30 d. Jame puikiai pasirodė studentų kvartetas (vyt. Čepėnas, Stasys Karmazinas, Edvardas Škiotys ir Pranas

V. Augustino nuotraukoje: Baltų universiteto pastatai Pinneberge. Kairėje – administracijos pastatas, dešinėje – "Aula Magna". Čia vykdavo paskaitos, buvo įrengtos laboratorijos.

E. Federavičiaus nuotraukoje: Baltų universiteto Žemės ūkio fakulteto studentai ir dėstytojai

Tų neužmirštamų dienų prisiminimai. Studentų krepšinio komanda po rungtynių

Zaranka). 1996 metais kovo mėn 17 d. Chicagoje, Jaunimo Centre bus paminėta universiteto 50 metų įkūrimo sukaktis.

Tie, kurie turėjo laimės dirbti arba studijuoti jame, prisimena tą šviesią ir kūrybingą nuotaką. Baltų Universiteto įkūrimo buvo paruoštas kelias trijų tautų bendradarbiavimui. Lietuvių, latvių ir estų siekiai buvo suausiti į vieną spalvingą juostą, kiekviena tauta puošėlejo sa-

vo krašto vertybes ir tradicijas.

Prisimenant paskutinį "finis semester" norėtusi vėl išgirsti Baltų Universiteto kvartetą 50-ųjų įkūrimo metinių minėjime.

"Dirvos" redakcija nuoširdžiai dėkoja p. Eugenijai Barškėtienei (Barsketis), gyvenančiai: 428 No County line Rd, Hindsale, IL 60521-3804.

Auksinės sukakties minėjimas įvyks kovo 17 d. Jaunimo centre Čikagoje.

CLEVELANDE ir Kapylinkų

ARTINASI SKAUTIŠKOJI KAZIUKO MUGĖ

V. Bacevičiaus nuotrauka. Prieš porą metų Kaziuko mugėje

Pratęsdama 40 metų puoselėtą Kaziuko mugės tradiciją, Clevelando skautija ir vėl ruošiasi šiemet kovo 24 d. pakviesti visuomenę į savo svarbiausią metinę pavasarinę šventę, skirtą vaišingai prisistatytai tai visuomenei, padėkoti jai už palankumą, su ja pabendrauti, sudaryti progą su skautais susitikti ir tarpusavyje pasišmonėti.

Keičiantis gyvenimo sąlygoms, neišvengiamai turi keistis ir mugės turinys. Visi atsimename, kokios didelės tai buvo šventės per visą ilgą metų virtinę, kokios gausios skautų eilės dalyvaudavo paraduose, jas pradėdamos, kiek tautodailės išsiilgę lankytojai rasdavo vietos akis paganyti, pasirinkti sau ir savo namams papuošti meni-

kų dirbinių. Tada keliai į namus buvo aklinau užtvirti. Tautodailės tegaudavome tik tiek, kiek patys jos pasigamindavome. Taip buvo tada. Dabar visi esame apsirūpinę tautodailininkų darbais, jie visiems lengvai prieinami.

Dabar ir skautų eilės nėra tokios gausios. Bet jos tebėra taip pat rimtai užsiėmusios skautišką veiklą, kaip ir anksčiau. Vienas iš jų darbų ir yra Kaziuko mugė. Tautodailės darbininkams praradus paklausą, skautija ieško naujų kelių senajai mugės tradicijai išlaikyti, pamazų pereidama nuo rankdarbių į žaidimus ir vaišes.

Skautija Jus nuoširdžiai kviečia: ateikite, dalyvaukite, paremkite.

Onutė ŠILĖNIENĖ

Gerbiamieji,

Mano mylimas vyras JULIUS ABROMAITIS – mirė 1995 m. rugpjūčio 14 d. po sunkios vėžio ligos. "Dirvą" mielai skaitė, jos visada laukdavo. Siunčiu "Dirvai" \$100.00 auką jo atminimui pagerbti.

Marija Abromaitienė

**SKAITYKITE
IR
PLATINKITE
"DIRVĄ"**

RENGINIAI

Štai kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

**Atnaujindami
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai auکوjo:**

Babickas P., Worcester	20.00
Vasys J., Dedham	5.00
Kazakaitis V., So. Boston ..	10.00
Garlauskas V., Hudson	8.00
Raulinaitis Z., Manahawkin ..	20.00
Tamošaitis L., Woodhaven	5.00
Paliulis V., Gansevoort	5.00
Kučiauskas I., Baltimore ...	20.00
Janušaitis J., Port Orange ...	20.00
Mačiulaitis J., Sunny Hills ...	5.00
Paškus J., Pompano B.	10.00
Kučinskas J., Miami B., ...	10.00
Budrevičius J., Palm Beach G. .	5.00
Liaukus J., St. Petersburg	10.00
Šulaitis J., St. Petersburg	20.00
Rack V., Eastlake	10.00
Aras G., Cleveland	5.00
Velička J., Lakewood	8.00
Naujokaitis J., Cleveland ...	10.00
Čeichys E. M.D., Parma	20.00
Abromaitis M., Palos Hts.	

A.A. Vyro prisiminimui	100.00
Černius K., Chicago	10.00
Vaičius S., Chicago	20.00
Simonaitis A., Rockford	30.00
Gaubys P., Sunland	20.00
Barauskas V., Glendale	5.00
Case Z., Sacramento	10.00
Stepaitis H., Canada	20.00
Pažemėnas R., Burlingame ..	5.00
Korp! Neo Lithuania Vyriausia	
Valdyba, Park Ridge	200.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

Štai tie, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

Korp! Neo-Lithuania
Vyriausioji Valdyba įvertina trijų ponių: Onos Šilėnienės, Giedrės Kijauskienės ir Vilmos Kijauskienės pastangas, netekus redaktoriaus, išlaikyti "Dirvos" tęstinumą.

Dabar atvykusiam iš Lietuvos naujam redaktoriui dr. Jonui Jasaičiui ir visai "Dirvos" igulai linkime sėkmingai toliau redaguoti "Dirvą", palaikant artimą ryšį su bendradarbiais, rėmėjais bei skaitytojais. "Dirvos" paramai siunčiame \$200.

Daiva Meilienė
Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

SKELBIMAI

REKLAMOS

• KOVO 23 d. 6:30 val. vakaro Lietuvių namuose – Clevelando Žaibo metinis parengimas – "EVENING AT THE RACES".

• KOVO 24 d. nuo 11:30 iki 2 val. – Skautų KAZIUKO MUGĖ Dievo Motinos salėje.

• BALANDŽIO 13 d. šeštadienį – Kauno choro "Leliūmai" koncertas – rengia Ateities klubas.

• BALANDŽIO 14 d. Ateitininkų Šeimos šventė

• BALANDŽIO 14 d. – ATVELYKIO STALAS Šv. Jurgio parapijos salėje 11:30 ryto

• BALANDŽIO 27 d. šeštadienį – Los Angeles teatro spektaklis – "TRYŠ MYLIMOS". Rengia vyr. skaučių Židinys.

• BALANDŽIO 28 d. 11:45 v.r. Lietuvių Bendruomenės metinis susirinkimas Dievo Motinos parapijos svetainėje.

• GEGUŽĖS 27 d. – Memorial Day: apeigos, Mišios,

pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-as postas Šv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 16 d. sekmadienį – Tragiškų birželio mėnesio įvykių minėjimas. Rengia Clevelando Baltų komitetas.

• LIEPOS 14 d. – Šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžia 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.

• RUGPJŪČIO 17 d. 6:00 v.v. – Lietuvių Kultūrinių Darželių vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH

• RUGSĖJO 28 d., šeštadienį – Tradicinis Baltų draugystės vakaras Latvių salėje. Rengia Clevelando Baltų komitetas.

• LAPKRIČIO 9 d. – Dievo Motinos parapijos choro rudens balius, 7 v.v.

• LAPKRIČIO 17 d. – Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p.

• • • • •

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39,- iki \$98,-

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas

LITMA I.E.

639 East 185 th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas : (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

I LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

ATMINTIS

MARIJAI VALIUKĖNIENEI

mirus, liūdime su jos dukra DELIJA bei giminėmis

*Čiurlioniai
ir Dalia Cikora*

PADĖKA

1996 m. sausio 27-tą dieną mirė

ALEKSANDRA ZDANAVIČIŪTĖ-GUSTAITIENĖ

Urna padėta Bostono Forest Hills kapinėse šalia 1990-tais metais mirusio vyro **a.a. Antano Gustaičio**.

Nuoširdžiai dėkojame visiems draugams ir pažįstamiems už žodžių ir raštu išreiktą užuojautą, aplankymą per šermentis, dalyvavimą laidotuviuose, atminimui sudėtas aukas bei užprašytas Mišias.

Esame labai dėkingi Švento Petro Lietuvių Bažnyčios Bostone klebonui Albertui Kontautui už šermenų maldas, šventas Mišias ir laidotuvių apeigas kapinėse. Taipgi dėkojame kompozitoriui Jeronimui Kačinskui už pritaikytą gedulingų Mišių vargonams muziką bei solistei Marytei Bizinkauskaitei už jautrų giesmių sudainavimą. Padėka Algiiui Adomkaičiui ir Gintarui Čepui už atliktus skaitymus per Mišias.

Labai dėkojame Joseph Casper laidotuvių įstaigai už rūpestingą laidotuvių sutvarkymą.

Ypatingas dėkui "Laisvės varpo" programai ir buvusiam jos vedėjui Petrui Viščiniui už išsamų pranešimą apie jos gyvenimą ir mirtį.

Taipgi dėkojame Česlovui Kiliuliui, Onai Girniuvienei, Elenai Santvarienei, Veronikai Gavelienei, Lidai Petrulytei ir kitiems kaimynams už rūpestį ir visakeriopą paslaugą, suteiktą Marytei ligos metu prieš mirtį.

*Sūnus Algimantas, marti Mary,
anūkai Ina ir Marius Gustaičiai*

REKLAMOS

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: 531-7770

*Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.*

LINAS VYŠNIONIS Advokatas

Tel: (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts. OH 44143

ARĖJAS NATKEVIČIUS

Vis priešais mums nežinoma vilionė,
Klaikus ir kerintis, tartum sirenos gal?
Gyvenimas tai kaip graži kelionė –
Išsirengi, keliauji ir grįžti atgal...

Jonas Aistis

Su mažais vaikais iše-liavome iš Lietuvos į platųjį pasaulį. Jų tarpe buvo antrus metus pradėjęs Arėjas. 1945 m. žiema Pomeranijoje buvo labai atšiauri. Dramburge matėme, kaip geležinkelio stotyje iš traukinių mėtė laukan, tartum malkas, sušalusius žmonių kūnus. O iš rytų aidėjo artėjančio fronto dundsys. Atėjo diena ir mums keliauti į Vakarus. Vengėm traukinio, bet gavom porą vežimėlių daiktams ir vaikams vežti. Šaltą rytą išėjom pėsti vakarų link, traukdami ir stumdami vežimėlius. Kas naktį sustodavome "NSV" – pabėgėlių globos punktuose. Ten duodavo pavalgyti ir numigti šiauduose ant mokyklos grindų. Keliavome nuo Dramburgo iki Neu Brandenburgo, Medklenburgo srityje, apie 150 mylių pėsčiomis. Kelionę ištverė tiek mažieji, tiek ir 50-metė teta. Toliau keliavome traukiniu iki Parchim, kur vokiečiai apgyvendino mus medinių barakų stovykloje. Iš ten, Vokietijai subyrėjus, visiems pavyko ištrūkti ir vėliau pasitikti JAV karius.

Prasidėjo nugalėtos Vokietijos dalybos. Vėl teko bėgti iš sovietams atiduotos srities į Holšteiną – britų zoną. Čia, besikraustydami per kelias stovyklas, ramiai pagyvenome tik Eutino baltų stovykloje.

1949 m. Arėjas su tėvais atvyko į JAV. Po pusmečio Bostone nuo širdies priepuolio mirė jo tėvas, veterinarijos daktaras Jonas Natkevičius. 1953 m. Arėjas su artimaisiais atvyko į Clevelandą. Čia jis baigė pradžios mokyklą ir gimnaziją. Kartu lankė šeštadieniais Vyskupo M. Valančiaus lietuviškąją mokyklą, dalyvavo jūrų skautų Pilėnų tunte. 1961-64 metais savanoriu atitarnavo JAV Marinių korpuse. Liko

jam nepamirštama kelionė desantiniu laivu į Viduržemio jūrą, kur laivas sustodavo pratyboms kiekviename krašte. Buvo malonu skaityti jo laiškus apie išpūdžius, patirtus lankant istorines vietas. Atsiųsdavo ir nuotraukas, kurios pateko "DIRVON". Grįžęs studijavo Cleveland State universitete, kur ir susitiko būsimąją žmoną Juditą. Jiedu susituokė 1968 m. Šv. Jurgio bažnyčioje.

Arėjas tapo verslininku. Administravo nuomojamus butus, tapo elektros rangovu. Jis daug padėjo, statant naujus Lietuvių Namus 185-je gatvėje, montuodamas elektros įrengimus. Viešpats apdovanojo Arėją ir Juditą dviem sūnumis ir dviem dukromis. Trys iš jų jau baigė studijas universitetuose ir gavo diplomus. Jauniausioji dukra Debbie taip pat jau įpusėjo studijas Miami (Ohio) universitete.

Arėjas buvo nagingas, mokėjo visokius darbus, net perdirbdavo motociklus ir automobilius. Clevelando Autoramos parodoje laimėjo didelį prizą už motociklą. Buvo nepamainomas elektros ir vandentiekio gedimų taisytojas. Laisvalaikį mėgo praleisti gamtoje. Dažnai buriuodavo su šeimos jachta Erie ežere. Jo šeimoje augo čempionai: dukros ir sūnus dažnai dalyvaudavo Clevelando "Žaibo" sporto klubo varžybose.

Šią žiemą sunegalavo Arėjo širdis. Cleveland Clinic ligoninėje buvo padaryta kraujo indų (by-pass) operacija. Tačiau vasario 24 d. jis dėl komplikacijų mirė Marymount ligoninėje, toje pačioje, kurioje jo visi keturi vaikai išvydo pasaulį. Arėjo liga ir staigi mirtis šeimai buvo skaudus smūgis. Vasario 27 d. Brecksville Nosek laidotuvių namuose šeimos nariai ir bi-

čiuliai atsisveikino su velioniu. Jo gyvenimo vaizdas šeima buvo išdėsčiusi salėje. Vasario 28 d. St.Basil bažnyčioje buvo laidotuvių Mišios, kurioje skaitinius perskaitė Arėjo pusseserė Meilutė Juškenaitė-LoPresto ir jos sūnus Mykolas. Pusbrolis Stasys Petravičius, kalbėdamas giminių vardu, prisiminė susitikimus su Arėjumi nuo vaikystės dienų iki praėjusių metų. Tai buvo nuostabūs vaizdai iš dviejų pusbrolių greta praėjusių metų. Po Mišių Arėjas palaidotas Visų Šventųjų kapinėse, sec. 16, #2353 kape, Northfield, Ohio. Vėliau laidotuvių dalyviai suvažiavo į Marco Polo svetainę priešpiečiams.

Šeima yra nepaprastai dėkinga skaitlingiems clevelandiečiams, kurie atvyko atsisveikinti su velioniu, guodė jo našlę, vaikus ir gimines. Arėjas paliko liūdinčius: žmoną Juditą, sūnus Joną ir Juozą, dukras Daną ir Debbie, motiną Joaną Natkevičienę, seserį dr. Giedrę Matienę su šeima, tetas Stasę Bliūdžiuvienę ir dr. Danutę Naikauskienę su šeimomis, Petravičių gimines, pusbrolius ir pusseseres, tetą dr. Nelę ir dėdę Gerardą Juškėnus bei jų vaikų šeimas.

Ilsėkis Ramybėje, mielas Arėjau, tame kapinių kalnelyje po skarotomis eglėmis.

Didis skausmas palietė mūsų giminę. Kiek galėjau – bandžiau tai čia atpasakoti.

G. Juškėnas

Autoriaus nuotrauka.

REKLAMOS

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas